هەرێمی کوردستان - عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆڵەکان

49

سالَی/ 2008 – بەرگی چل و نۆ

چاپی یەکەم/ ساڵی 2008

پێرست

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی دەستپێك خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/9/8 ل5

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (1) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/9/10 ل23

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (2) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/9/15 ل39

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (3) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/9/17 ل77

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (4) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/9/22 ل121

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (5) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/9/23 ل179

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (6) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/10/15 ل233

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (7) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/10/20 ل265

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (8) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2007/10/27 ل317

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (9) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/10/28 ل369

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (10) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2008/10/29 ل455

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (11) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2008/11/3 ل505

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (12) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2008/11/4 ل555

3- خوێندنەوەی یەکەمی پرۆەی یاسای مافی بەدەست هێنانی زانیاری کەلەلایەن ژمارە یاسایی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستانەوە پێشکەش کراوە.

4- بەردەوام بوون لەسەر خستنەڕوو گفتوگۆکردنی پرۆژەی هەمموارکردنی یاسای باری کەسی ژمارە (188)ی ساڵی 1959 کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە پێشکەش کراوە.

داوا لەلیژنەی یاسایی دەکەم بۆ خاڵی یەکەم و دووەم وسێهەم بێن دابنیشن لەشوێنی خۆیان، هەر ئێستایش لیژنەکانی تر کە پەیوەندیان هەیە بەخاڵی چوارەم وەکو رۆژی پێشوو بێن لەشوێنی خۆیان دابنیشن، جارێکی تر بەخێرهاتنی میوانە بەرێزەکان دەکەین کە لەگەڵمان بەشدارن، هەروەها کاک سعد وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پەرلەمان، بەخێربێن سەرچاو.

خاڵی یەکەم لەبەرنامەی کار:

خوێندنەوەی یەکەمی پرۆژەی یاسای پەسەندکردنی دەستوری هەرێمی کوردستانی ئێراق کە لەلایەن ژمارە یاسایی ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستان پێشکەش کراوە، ئەو پرۆژەیە لەلایەن ئەندامانی پەرلەمان، کاک عمر عبدالرحمن، کاک کریم بحری، خاتوو کوێستان محمد عبداللە، کاک عادل محمد امین، کاک ناصح غفور، کاک سالم محمد علی، کاک د. دلێر شاوێس، کاک عونی بەزاز، کاک شێروان حەیدەری، کاک خلیل ابراهیم محمد، کاک عبدالکریم هەمەوەند، کاک طارق جامباز، پێشکەش کراوە، لەبەر گرنگی پرۆژەکە پێم وایە بەکوردییەکەی بیخوێنینەوە، زۆریش نیە، دوایی ئاراستەی لایەنی پەیوەندی داری دەکەین، د. رۆژان فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

پرۆژەی یاسای پەسەندکردنی دەستوری هەرێمی کوردستان - ئێراق، یاسای ژمارە () ساڵی 2008، یاسای پەسەندکردنی دەستوری هەرێمی کوردستان.

بەشی یەکەم

پێناسەکان

مادەی یەکەم: مەبەست لەم دەستەواژانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە بۆ کاری ئەم یاسایە.

1- هەرێم، هەرێمی کوردستان – ئێراق.

2- ئەنجومەن، ئەنجومەنی نیشتیمانی کوردستان – ئێراق.

3- پرۆژە، پرۆژەی دەستوری هەرێمی کوردستان کە لە 2007/11/17، بەپێ بڕیاری ژمارە 26 لەلایەن ئەنجومنەوە پەسەندکراوە.

4- لیژنە، لیژنەی تایبەتمەند کە بەبڕیاری ئەنجومەن لە 2005/9/8، راسپێراوە بۆ بەدواداچوونەوەی پرۆژەی دەستوری هەرێمی کوردستان.

بەشی دووەم

ڕێکارەکان

مادەی دووەم: ئامانج لەم یاسایە دیارکردنی شێوەی دەستورێکی هەمیشەیە بۆ هەرێم، بەپێی حوکمەکانی مادەی (117) یەکەم و مادەی (120) لەدەستوری ئێراقی فیدرالیدا.

مادەی سێهەم: خولی یەکەمی هەڵبژاردن لەهەرێمدا بە کۆمەڵەی دامەزرێنەر دادەمەزرێت، لەبەر ئەوەی سیستمی فیدرالی بەپێ بڕیاری ژمارە (22) لە 1992/10/4، بەبنەمای پەیوەندی لەنێوان هەرێم و ئێراق دانـاوە کـە پـڕۆژەی دەسـتوری هـەرێمی کوردسـتان – ئێـراق، بـەپێی بڕیـاری ژمـارە (26) لە2002/11/7دا پەسەند کردووە.

مادەی چوارەم: پڕۆژەکە بەدارشتنە کوتاییەکەیەوە بەهەردوو زمانی کوردی و عەرەبیوە، هەر کاتێك کۆتایی بەکارەکانی هات لەلایەن لیژنەکەوە پێشکەش بە سەرۆکایەتی ئەنجومەن دەکرێت.

مادەی پێنجەم: سەرۆکایەتی ئەنجومەن دارشتنی کۆتایی پڕۆژەکەی بەهەردوو زمانە فەرمییەکە دوای وەرگرتنی پڕۆژەکە لەخشتەی کارەکانیا دایدەنێت ولەیەکەم دانیشتنیدا دەیخاتە بەردەم ئەنجومەن بۆ ئەوەی دەنگی لەسەر بدەن.

مادەی شەشەم: پڕۆژەکە لە ئەنجومەن بە پەسەندکراو دادەنرێت، ئەگەر دوو لەسەر سێی ئەندامانی دەنگیان بۆیدا، ئینجا وەکو دەستورێکی جێبەجی کراو لەهەرێمدا کاری پێ دەکرێت هەتا ڕۆژی ئەنجامدانی راپرسی کشتی.

مادەی هەفتەم: حکومەتی هەرێم هەڵدەستێت بەچاپ کردنی ژمارەیەکی پێویست لەپڕۆژەی دەستوری پەسەندکراوی ئەنجومەن، ئینجا بەهەردوو زمان دەخرێتە بەردەستی گەل، لەراپرسیەکی گشتیدا کە ماوەکەی لەمیژووی پەسەند کردنی لەلایەن ئەنجومەنەوە ئەو پەڕی لەشەش مانگ زیاتر نەبێت.

بەشی سێهەم

حوکمە کوتایەکان

مادەی هەشتەم: دەستوری جێبەجێ کراو بە دەستوری هەمیشەیی دادەنرێت بۆ هەرێم ئەگەر لەراپرسی گشتیدا زۆرینەی دەنگدەران دەنگیان بۆیدا.

مادەی نۆیەم: لیژنەی پیادەکار بەلیژنەی قائم دادەنرێت هەتا ئەو ڕۆژەی گەل رەزامەندی لەسەر دەستورەکە دەدات و دوای بلاوکردنەوەی لەرۆژنامەی فەرمیدا لیژنە هەڵدەوشێتەوە.

مادەی دەیەم: ئەنجومەنی وەزیران بۆی هەیە رێنمایی پێویست دەربکات بۆ ئاسانکاری جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە.

مادەی یازدەهەم: لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندی دارەکانە حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێبکەن.

هەرێمی کوردستان - عێراق
ئەنجومەنی نیشتمانیی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

٥٠

سالّی/ ٢٠٠٨ — بەرگی پەنجا

چاپی یەکەم/ سالّی ٢٠٠٩

پێڕست

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (١٣) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە ٢٠٠٨/١١/٥ ل٥

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (١٤) خولی دووەمی هەڵبژاردن – پێنج شەممە ٢٠٠٨/١١/٦ ل٣٢

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (١٥) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە ٢٠٠٨/١١/١٢ ل٥٩

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (١٦) خولی دووەمی هەڵبژاردن – پێنج شەممە ٢٠٠٨/١١/١٣ ل١١٩

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (١٧) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە ٢٠٠٨/١١/١٧ ل١٨١

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (١٨) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە ٢٠٠٨/١١/٢٤ ل٢٢٧

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (١٩) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە ٢٠٠٨/١١/٢٦ ل٣٠٢

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (٢٠) خولی دووەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە ٢٠٠٨/١٢/١ ل٣٦١

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (٢١) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە ٢٠٠٧/١٢/٢ ل٤١٥

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (٢٢) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە ٢٠٠٨/١٢/٣ ل٤٨١

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (٢٣) خولی دووەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە ٢٠٠٨/١٢/٤ ل٥٢٣

پرۆتۆكۆلی دانیشتنی ژمارە (٢٤) خولی دووەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە ٢٠٠٨/١٢/٣٠ ٥٦١

بەخێرهاتنی بەڕێز کاك سەعد وەزیری هەرێم بۆ کاروباری پەرلەمان دەکەین کە هەمیشە لەگەڵمانە، بەخێر بێت، هەروەها بەخێرهاتنی هەردوو ڕێزدار کاك کامەران احمد عبداللە سەرپەرشتیاری دەزگای فرۆکەخانەی سلێمانی و ڕێزدار کاك تاهیر هەورامی بەڕێوەبەری گشتی فرۆکەخانەی هەولێر دەکەین، کە هەردووکیان لێرە هاوکار دەبن و مولاحەزاتەکانیان دەدەن بە جەنابی وەزیر، بەڕێزیان ئەگەر موداخەلاتێك هەبوو وەڵامیان دەداتەوە، ئێستا داوا لە لیژنەی یاسایی دەکەین تەشریف بێنن بۆ سەر مەنصە، ئێستا خاڵی یەکەمی بەرنامەمان خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژەی یاسای هەموار کردنی یەکەمی یاسای ژمارە (١٧)ی ساڵی ٢٠٠٦ یاسای یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان، کە لە لایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کراوە، ئەم یاسایە لە لایەن ئەندامانی بەڕێزی پەرلەمانی هەرێمی کوردستان (کاك خەلیل ئیبراهیم، قادر سعید، شێروان حەیدەری، دکتۆرە ڕۆژان دەزیی، طارق جامباز، محەمەد فەرەج، ئەسعەد ئەربیلی، عەونی بەزاز، دلێر محەمەد شەریف، بەڵێن عبداللە محمود، پێشکەش کراوەو دیراسەت کراوە، ئێستا پرۆژەکە ئامادەیە بۆ خوێندنەوەو گفتوگۆ کردن و بڕیاری ئێوەی بەڕێز لەسەری، لیژنەی یاسایی فەرموو کەرەم بکەن بۆ خوێندنەوەی یاسایەکە.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مشروع قانون التعديل الاول لقانون رقم ١٧ لسنة ٢٠٠٦

قانون اتحاد برلماني كوردستان

المادة الاولى:

تضاف الفقرة تاسعاً من المادة الثالثة في القسم الاول وتقرأ كالاتي:

(تاسعاً: المساهمة في عملية الاصلاح ومكافحة الفساد).

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی یەکەم:

بڕگەی نۆیەم لە ماددەی سێیەم لە بەشی یەکەم زیاد دەکرێت، بەم جۆرە دەخوێندرێتەوە:

(نۆیەم: بەشداری کردن لە پرۆسەی چاکسازی و نەهێشتنی دیاردەی گەندەڵی).

بەڕێز محمد قادر عبداللە(د.کەمال کەرکووکی):

لێرە ڕەئی لیژنەی یاسایی درا، هەروەها قانونەکە خوێندرایەوە، ئێستا داوا لە ئێوەی بەڕێز دەکەین، ئەو بەڕێزانەی کە دەیانەوێت گفتوگۆ بکەن لەسەری تکایە دەستیان بەرز بکەنەوە، بۆ ئەوەی ناویان تۆمار بکرێت، زۆر سوپاس، کاك جەعفەر فەرموو.

بەڕێز جعفر مصطفى معروف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەم یاسایە خۆی یاسایەکی ڕێکخراوەییە، چونکە دوای تەقاعودی ئەندامانی پەرلەمان دێت، ئەمە لێرە دەڵێت بەشداری کردن لە پرۆسەی چاکسازی و نەهێشتنی دیاردەی گەندەڵی، بە ڕەئی من ئەگەر بۆی زیاد بکرێت، پشتیوانی لە بڕگەکە دەکەم، ئەگەر بۆی زیاد بکرێت کە دەبێتە هاوکاری حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ سەرکەوتنی زیاتری کارەکانی، چونکە ئەگەر ئەوە زیاد نەکرێت، مادام وەکو ڕێکخراوێك سەرپەرشتیار بێت، دەبێت ئەوەشی بۆ زیاد بکرێت، ئەگەر لیژنەی یاسایی پێیان چاك بێت زیاد کردنی (کە دەبێتە هاوکاری حکومەتی هەرێمی کوردستان بۆ سەرکەوتنی زیاتری کارەکان)، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

کاك دکتۆر ناصح فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی من لەم ماددەیە تێناگەم، ئەوەی کە دەڵێت (المساهمة في عملية الاصلاح ومكافحة الفساد)، یەعنی ئەمە ئەرکی یەکێتی پەرلەمانتاران نییە، موساهەمە جودایە، موساهەمە فەرقی هەیە، مادام وایە دەیەوێت بە بەشێك لەوە، کە دەیەوێت بە بەشێك، من پێموا نییە ئیشی ئەوان بێت، هاوکاری کردن جیاوازە، موساهەمە جیاوازە، ئەگەر بیەوێت هاوکاری بکات، یان معلوماتیان بۆ کۆ بکاتەوە، یان شتێك بکات، ئەم جیاوازە، بەس موساهەمە یەعنی موشارەکە، بەشداری کردن، یەعنی دوو شتی جیاوازە، من پێموایە ئەمە لە ئەرکی ئەوان نییە، یەعنی هیچ پەیوەندییەکی بە یەکێتی پەرلەمانتارانەوە نییە، بەتایبەتی کە سەندیکان، من لەگەڵ ڕێزمدا خۆشم ئەندامی ئەم سەندیکایەم، یەعنی ئەمە ئیشی یەکێتی پەرلەمانتاران نییە، بۆیە من لەگەڵ ئەم بابەتە نیم، یان دەیانەوێت بەشێوەیەکی تر دایبڕێژنەوە، شتێکی ترە، بەڵام بەم شێوەیەی کەوا هاتووە، من پێموایە ئەمە هەڵەیەکی یاساییە، نابێت ئەمە هەبێت، لەگەڵ ڕێز سوپاسمدا.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

کاك شێخ ئاخر فەرموو.

بەڕێز ئاخر جمال انور:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

پشتگیری لە بۆچوونەکانی دکتۆر ناصح دەکەم، بەڕاستی لەبەرچاو روون نییە، ئایا (المساهمة) لەگەڵ کێ (المساهمة)؟ پەرلەمانی کوردستان؟ لەگەڵ ئەنجومەنی وەزیران؟ یەعنی باشە مەحەلی لە ئیعراب چییە؟ پەرلەمانتاران لە کام قەناتەوە تەداخولی جێ بەجێ کردنی موساهەمە، چونکە ئەوە دەڵێت موساهەمە لە ئیصلاحیشدا دەکەیت، یەعنی لە ئیصلاح کردن بە چ شێوەیەك، پێموایە ئەوە ئەرکی یەکێتی پەرلەمانتاران نییە، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

لیژنەی یاسایی.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی سێ باسی ئامانجەکان دەکات، ئامانجەکانی یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان، ئەو ئامانجەی کە زیاد کراوە، ئەویش بەشداری کردنە لە چاکسازی و لە رووبەڕوو بوونەوەی دیاردەی گەندەڵی، کە دیاردەیەکە نکوڵی لێ ناکرێت، جەنابی شێخ جەعفەر دەفەرموێت ئەو ئەندامیەتیە دوای تەقاعود دێت، نەخێر، ئەندامانی ئێستای ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان و ئەنجومەنی نوێنەرانیش ئەندامن لە یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان، پاشان موساهەمە کردن هەوڵماندا کەلیمەیەکی زۆر دەقیق بکەین، موساهەمە هاوکاری کردنە، رووبەڕوو بوونەوەی گەندەڵی حەملەیەکی نیشتمانیی دەوێت، راگەیاندنیش پێی هەڵدەستێت، رێکخراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنیش پێی هەڵدەستێت، ئەحزابیش پێی هەڵدەستێت، حکومەتیش پێی هەڵدەستێت، پەرلەمانیش پێی هەڵدەستێت، هاوولاتیان، هەموو تاکێکی ئەو کۆمەڵگایە بۆی هەیە بەشێوازێك لە شێوازەکان موساهەمە بکات لە چاکسازی ئەو سیستەمە تازەی چاکسازی، ئەو ئیداراتانەی کە هەمانە، کەواتە بەشداری کردنە، ئیتر بە تەوعیە دەبێت، بە گەیاندنی رەئی خەڵك دەبێت بۆ دەسەڵاتداران، ئەنواعی رێگا هەیە، وابزانم وشەکە زۆر لە جێی خۆی هاتووە، بۆ کاك دکتۆر ناصح و شێخ ئاخیریش هەر هەمان وەڵامە، ئێمە پێمانوایە یەکێتی پەرلەمانتاران کە نوخبەیەکی زۆر سەرەوەی کۆمەڵگای کوردستانین، دەتوانن بەشدارییەکی باش بکەن، ئێستاش ئالیەتی زۆر باش هەیە، کۆمەڵێك لیژنە دروست کراوە لە یەکێتی پەرلەمانتاران، کۆمەڵێك کۆڕو سیمینار کراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

لەبەر ئەوەی ئەمە خاڵێکی حەساسە، دیارە زۆر ئەندامیش دەست بەرز دەکاتەوە، دووبارە ناو تۆمار دەکەین، ئەو بەڕێزانەی دەیانەوێت بە وردی قسە بکەن با دەستیان بەرز بکەنەوە، بۆ ئەوەی ناویان بنووسین، تکایە دوای ئەوەی ناو نووسرا دەست بەرز بکەن رێگەتان پێ نادەین، کاك محەمەد فەرەج فەرموو.

بەڕێز محمد فرج احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەم سەندیکایە، هەموو سەندیکاو رێکخراوەکان دەچێتە خانەی شتی لا حکومی، یەعنی رێکخراوەی ناحکومی، بابڵێین رێکخراوی کۆمەڵگەی مەدەنی، رێکخراوی کۆمەڵگەی مەدەنیش ئەرکی لەسەرە، هەروەکو رێکخراوی حکومی و دەزگا چاودێرەکان ئەرکیان لەسەرە، رێکخراوی کۆمەڵگەی مەدەنیش ئەرکی لەسەرە، ئەرك بریتیە لە چی؟ بریتیە لەوە ئەو پرۆسەی لەو ولاتەدا هەیە، دەبێت بە هەمووەوە بیپارێزین و گەشەشی پێ بکەین، لەبەر ئەوە ئێمە نابێت چینێك ئەگەر ئیشەکەی تەواو بوو ئیتر بیخەینە لاوە، ئەو

تواناو لێهاتنی هەیەتی وازی لێ بهێنێت، لەبەر ئەوە پێموایە دۆزینەوەی ئەم میکانزمەی کە یەکێتی پەرلەمانتاران کارێکی زۆر بەجێ و زۆر باش بوو، لەبەر ئەوە ئەمانە تەجروبەیەکی چاکیان هەیە، بەتایبەتی ئەمانەی کە پێش ئێمە بوون، شازدە ساڵ تەجروبەی پەرلەمانیان هەیە، یەعنی ئەم تەجروبەیە بۆچی بە خۆڕایی بڕوات، ئەی بۆچی ئیستیفادەیان لێ نەکەین، بەشداریش کە دەڵێت موساهەمە، موساهەمە یەعنی بە پێشنیار، ئەوانە لە قالبی بڕیاردا نین، ئەو شتانەی کە ئەوانیش دەتوانن قسەی تیا بکەن، ئێستا ئێمە زۆر جار بینومانە لەو یاسایانەی کە ئێمە قسەمان تیا کردووە، ئەوانیش ڕەئی خۆیان وتووە، یەعنی شتی جوان جوان دەڵێن بەرامبەر بەو شتانە، لەبەر ئەوە ئێمە لە ڕووی نیشتمانیەکەوە ئەو واجبەیان لەسەرە، ئەم واجبە کۆتایی نایەت، بە مردنی مرۆڤەکان کۆتایی دێت، یەعنی واجیبێکی نیشتمانی بە مردن کۆتایی دێت، لەبەر ئەوە هەر دەبێت ئەمە بمێنێت.

دووەم/ کۆمەڵێك سەندیکا هەیە ئەم مافەی هەیە، یەعنی ئەم نیوە حەسانەی هەیە، تەبعەن حەسانەی ئێمە کە ئێستا لە کاراین وەکو ئەو نییە، ئەو هەر ئەوەندەیە وەکو پارێزەران چۆن ئەگەر شتێکیان لێ دروست بوو بەر لەوە بگیرێن، سەندیکایەکەی لێ ئاگادار دەکاتەوە، هەر ئەوەندەیە، ئێمەیش بۆچی مەسەلەن توێژێك ببێت، ئەم نەبێت، لە کاتێکدا ئەمە خەڵك دەنگی بۆداوە، بەلام دەکرێت پارێزەران هەر خۆیان بوو بن، یەعنی ئەو مەسەلەیە بریتیە لە ڕێزگرتن لە ڕەئی جمهور، لە ڕەئی خەڵك، لایەزال خەڵك ئەو ڕەئیەی کە داویەتی بەم پیاوە جێگەی ڕێزە، سوپاستان دەکەم.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، ئەمە حەسانە نییە، موساهەمە فەرقە لەگەڵ حەسانە، کاك شێخ فەتاح فەرموو.

بەڕێز فتاح عبدالله نەقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کە دەڵێین موساهەمە، یەعنی واتا من کە موساهەمە دەکەم، کەواتە ئیشتیراك دەکەم، وشەی موساهەمە ئەسڵەن هەر نابێت، من پێموایە ئەوە هەر دەبێت ئەو خاڵە لابچێت، چونکە موساهەمە کردن لە ئیصلاح، یان لە موکافحەی فەساد، کەواتە ئێمە لە ئێستاوە ئیسپاتی دەکەین فەسادێك هەیە دەمانەوێت بچین ئیصلاحی بکەین، بەلام ئیصلاح ئیشی ئێمە نییە، دەبین بە شەریك، وشەی موساهەمە لە لوغەی عەرەبی بە مانای شەراکەیە، من پێموایە ئەو وشەیە هەر ئەسڵەن لابرێت باشە، چونکە ئیشی پەرلەمانتار نییە، موساهەمە بکات، ئیشتیراك بکا لە لابردنی موکافەحەی عونف و فەساد، پێموایە ئیشی ئەو نییە، جا بۆیە من داوا دەکەم ئەو وشەیە هەر لابرێت، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، نازناز خان فەرموو.

بەڕێز نازناز محمد عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لە جیاتی موساهەمە پێشنیاری ئەوە دەکەم بکرێتە هاوکاری کردنی پەرلەمان لە پرۆسەی چاکسازی و نەهێشتنی دیاردەی گەندەڵی، موساهەمە لابرێت بکرێتە هاوکاری کردنی پەرلەمان، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاک تارق فەرموو.

بەڕێز طارق محمد سعید جامباز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەتوانین وشەی موساهەمە بکەینە دەعم، دەعم زۆر باشترە پڕ بە پیستی خۆیەتی، ئەوە خاڵی یەکەم.

خاڵی دووەم/ پێم باشە برادەرانی سەر سەکۆ راپۆرتی لیژنەی قانونی بخوێننەوە، بۆ ئەوەی ئەندامان بزانن رەئی لیژنەی قانونی چیە؟ چونکە ئیمزا کراوەو راپۆرتەکەش ئامادەیە.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاک خورشید شێرە فەرموو.

بەڕێز خورشید سلیم شێرە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پێموایە ئەو رێکخراوە وەکو هەموو رێکخراوەکانی تر پیشەییە، وەکو مامۆستایان، قوتابیان، یەکێتی ئافرەتان، بۆیە ئەوە زیاتر دیفاع لە حقوق و ماف ئەندامانی پەرلەمان زیاتر دەکات لەناحیەی قانونی و پیشەیی.

دووەم/ ئەو رێکخراوە وەکو هەموو رێکخراوەکانی تر ماف ئەوەی هەیە پێشنیار بکات، رەخنە بگرێت، هەر کێشەیەك لە کێشەکانی دێتە پێش عیلاقەی بە حکومەت و پەرلەمان و ماف میللەت هەیە، وەکو هەموو رێکخراوەکان حەقی هەیە پێشنیاز بکات، رەخنە بگرێت، مەسەلەی موساهەمە من هیچ لەگەڵ ئەوەدانیمە، چونکە هیچ رێکخراوێك موساهەمەی نەکردووە، هاوکاری دەکات، پێشنیار دەکات، رەخنە دەگرێت، چونکە ئەوە بەشێك نییە لەو جیهازانەی وەکو پەرلەمان، یان جیهازی تەنفیزی، یان تەشریعی، ئەمە بەشێك نینە، موساهەمەش دەبێت بەشێك بن تا موساهەمە لە ئیشەکان بکات، دەستەیەك نییە کە عوزو بێت تا موساهەمەی تێدا بکات، لەبەر ئەوەی منیش پێشنیاری ئەوە دەکەم، کە ئەو کەلیمەی بگۆڕدرێت بە هاوکاری، یان بە تەعاون بە نەوعێك بێت، چونکە موساهەمە یەعنی بەشێکە لەو جیهازانە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، دکتۆر ناصح فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەگەڵ ڕێزمدا بۆ کاك زانا، وابزانم بۆچوونەکانی زۆر لە جێی خۆی نەبوو، بەتایبەتی.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

تکایە ناوی یەکتر مەهێنن، ڕەئی خۆتان بەسەرِاحەت بدەن، زۆر زۆر سوپاس، ئازادن لە ڕەئی، بەڵام کەس نەڵێت ئەو وای گوت، ئەو وای نەگوت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەوێ بەناوی لیژنەوە وەڵام دەداتەوە، نەك بەناوی شەخص، بەناوی لیژنەوە وەڵام دەداتەوە، لەبەر ئەوە من حەقی خۆمە بەرامبەر بە بۆچوونەکەی ڕەئی دەربڕم، دیسان دووبارەی دەکەمەوە موساهەمە بەهیچ شێوەیەك نابێت، ئەگەر مەبەست ئەوەیە ئەمان بەشداری بکەن لە هاوکاری کردن و کەشف کردنی گەندەڵی، ئەوە شتێکی ترە، مەعلومات کۆ دەکەنەوە، دەیدەن بەو دەزگایە، پشتگیری ئەو دەزگایە دەکەن، ئەوە شتێکی ترە، بەڵام بەم شێوەیە بێت موساهەمە نابێت، یان بڵێن پشتگیری دەکەن، دەعم وەکو کاك تارق پێشنیاری کرد، فعلەن ئیحتیمالە ئەوەیان باشتر بێت (دعم عملیە اصلاح ومکافحە الفساد)، ئەمە لەوانەیە شتێکی باش بێت، دەعمی دەکەن بە ئیسلوبی خۆیان، بەڵام موساهەمە شەراکەتە، شەراکەت نابێت لەو بابەتە، چونکە بەتایبەتی ئەو دەزگایە، ئەمە سەندیکا دەیکات، لەگەڵ ڕێزو سوپاسمدا.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك ئیحسان فەرموو.

بەڕێز احسان عبدالله قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بە ڕەئی من ژی ئەرکی پەرلەمان خۆیەتی پەرلەمانتاری خۆی دکاتن بۆ بەربەرەکانی گەندەڵی، لەبەر ئەوە ئەگەر ئێمە تەماشای ئامانجەکانی یاسای یەکێتی پەرلەمانتاران بکەین لە هەشت خاڵدا زۆر شتی بەقوەت هەڵدەگرێت، یەعنی دەتوانێت ئەو ئیشە بکەن، بەبێ ئەوەی ئەوە بکەنە بەندێکی جیاوازو بەم شێوەیەو بەو زەقیە بێنن ناوی، چونکە ئەگەر ئەوانە ئەو ئیشە بکەن، دەبنە شریکی خەڵکانی دیکە، خەڵکانی دیکە کە شەرعیەتی پێداوە، موئەسەساتی ڕەسمی کاری خۆی بە ڕێك و پێکی بە ئوصولی دەکەن، ئەوانە وەکو یەکێتیەك، وەکو خەڵکانێك کە پسپۆڕی و شارەزایی وەرگرتووە، لە چەند ساڵی ڕابردوودا دەتوانن وەکو دەستەیەکی ئیستیشاری شارەزاو پسپۆڕ لەو بوارەدا خزمەت و یارمەتیدەری ئەندامانی پەرلەمان، کە ئێستا لەناو لیژنەکانی پەرلەماندا کاری خۆیان دەکەن، بە تەسەوری من فەقەرەیەکی زیادە، بار گرانیەکە بەشێوەیەك هاتووە، دەتوانم بڵێم هەتا دەبێتە مای تێکردنێك لەگەڵ کاری پەرلەمان، خۆی لیژنەکانی پەرلەمان، لەبەر ئەوە با ئەم ئیشەی خۆ بکەن، ئەوان دەتوانن بەپێی فەقەرەی هەشتەم کە دەڵێت (کار بۆ

بە گەڕخستنی میکانزمەکانی داکۆکی کردن لەماف دەستووری و یاساکانی هاوولاّتیان دەکات)، کە ئێمە دەڵێین گەندەڵی خۆی لە خۆیدا پێشێل کردنی مافی خەڵکە، مومتەلەکاتی دەوڵەتە، لەبەر ئەوە بەپێی ئەو فەقەرەیە ئەوانە دەتوانن پێشنیاری خۆ و راوبۆچوونی خۆیان پێشکەش بە پەرلەمان و دامەزراوەکانی دیکەی شەرعی حکومەت بکەن و خزمەتی باشتر بکەن، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك هیوا فەرموو.

بەڕێز هیوا صابر احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەڕاستیدا من دەمەوێت خاڵێك هەیە باسی بکەین، ئەویش هەر لە سەرەتاوە بە قەناعەتی من تێگەیشتن و بۆچوون بەرامبەر سەندیکاو رێکخراوەو دامەزراوەکانی کۆمەڵگەی مەدەنی لای ئێمە وابزانم پێویستی بە پیاچوونەوە هەیە، چونکە بەگوێرەی دەستوورو یاسا دامەزراوە مەدەنیەکان دامەزراوەیەکی خۆبەخشن، پێویستە ئەندامانی ئەو رێکخراوە خۆیان، یان ئەو سەندیکایە خۆیان ئەرك و کارەکانی خۆیان دیاری بکەن، بۆیە من هەر لە سەرەتاوە لەسەر یاسای یەکێتی پەرلەمانتاران قسەم هەبوو، قسەی خۆشم کرد لەم پەرلەمانە بەڕێزەدا، گەورەترین گرفتیش لە کۆنگرەی پەرلەمانتاران بەرەنجامی ئەم یاسایە بۆ ئێمە دروست بوو، کە نەمانتوانی هەڵبژاردن بکەین بۆ دەستەی بەڕێوەبەرایەتی بۆ ئەندامان، لەبەر ئەوە من وا دەزانم بەڕاستی ئەم بابەتانە کە لێرە دەروژێنرێت جۆرێك لە بێ دەسەلاّت کردن و زەوت کردنی ئازادی تاکەکان و ئەو سەندیکایانەیە، پێویست ناکات ئێمە هەموو بابەتێك لە یاسایی بکەین، ئەمە پێویستە یەکێتی پەرلەمانتاران خۆیان ئەرکی خۆیان دیاری بکەن و ئەوان قسەی لەسەر بکەن، جا من داوام وایە لەم پەرلەمانە بەڕێزە، بەڕاستی ئەوەندە نەچینە ناو کاروباری سەندیکاو رێکخراوەکانەوە، چونکە موصداقیەتی خۆیان لەدەست دەدەن و سوپاستان دەکەم.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك رەشاد فەرموو.

بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مەسەلەی موساهەمەو ئیصلاح واجبی هەموو تاکێکی میللەتە، کە موساهەمە دەکات، موساهەمە دەکات لەگەڵ ئاشکرا کردنی گەندەڵییە، رێکخستنی کۆمەڵگایە، موساهەمە ئەوە نییە دەست بداتە تفەنگی لەگەڵ شورتەی بڕوات ئیش بکاتن، موساهەمە ئەوەیە نەصیحەتە، تەوجیهە، ئیستیشارەیە، دەتوانێت بە هەموو کەناڵەکان، هەتا کەناڵی تەلەفزیۆنی دەتوانێت تەوجیهاتی چاك چاك بداتە خەڵك، ئەوە ناکات کە ئێمە بڵێین موساهەمە شەریك دەبێت لە سوڵتەو دەچێت لە سوڵتەی تەنفیزی شان بەشان ئیش دەکات، جا من لەگەڵ ئەوەمە ماددەکە زۆر بەجوانی هاتووە، وەکو خۆی بمێنێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك دلێر محەمەد شەریف فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئەو ماددەیە بە قەناعەتی خۆم زۆر لەجێی خۆی هاتووە، ئێمە با وا سەیری نەکەین کە یەکێتی پەرلەمانتاران، پەرلەمان نا، ئەوە پەرلەمان نییە، ئێمە دەبێت ئیعتیبار بکەین، ئێمە لە دەرەوەی ئەوەین کە لێرە دانیشتووین، ئەوە سەندیکایەکە، یەکێتیەکە، کۆمەڵێك مەهامی هەیە، یەك لەو مەهامانە وەکو هەر ڕێکخراوێکی کۆمەڵگای مەدەنی بەشداری دەکات لە چاکسازی کردن لەو کۆمەڵگایە، ئیتر ئەو چاکسازیە لە کۆمەڵگای دیموکراتی لەوانەیە ڕێژەییە، لەلای ئێمە دیاردەی گەندەڵی هەیە، هەموومان ئیعتیراف بەو حەقیقەتە دەکەین، ئەویش هاوکاری دەکات لەگەڵ دەزگاکانی تردا، لەگەڵ ڕێکخراوەکانی تردا، بۆ چارەسەر کردن و چاکسازی لەم دیاردەی کە وەکو نەخۆشیەك لەناو کۆمەڵگای ئێمەدا هەیە، لەبەر ئەوە وشەی موساهەمە لە کوردیەکە تۆزێك هێن هاتووە، موساهەمە بە بەشداری نایەت، ئەگەر ئێمە تەرجومە حەرفیەکەی بکەین، حاڵەتەکە وا سەیر بکەین، ئەمە بەشداری دەکات لەگەڵ مونەسەسەیەکی تری حکومی، ئەوها نایەت لێرە، خۆی موساهەمە بە مانای هاوبەشی کردن دێت، موشارەکە بەشداری کردنە، ئەگەر تەرجومەی حەرفی بکەین، لەبەر ئەوە هیچ لە مەوزوعەکە ناگۆڕێت بە قەناعەتی من، وەکو مام ڕەشاد گوتی ڕاستیەکەی ئەوەیە کە بەشداری دەکات لەگەڵ هەر هەمووان لە چارەسەر کردنی ئەم چاکسازیەو، سوپاستان دەکەم.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، شیرین خان فەرموو.

بەڕێز شیرین عبدالرحمن دینۆ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش هەر وەڵلا ئیشارە بە هەندێ دەدەم، موساهەمە یەعنی موشارەکە نابێتن، مەفروزە دەعم بێتن، تەئیدی ڕەئی کاك تارق دەکەم، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك بارزان فەرموو.

بەڕێز بارزان محمد قادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێموایە موساهەمەو دەعم و موشارەکە لە نەهێشتنی گەندەڵی و چاکسازیدا ئەرکی هەموو ڕێکخراو و هەموو هاوولاتیەکە، دەتوانن بەشداری تیا بکەن، بەشداری کردن بەپێی موعلوماتی بچووك بێت، بە ڕاپۆرتێك بێت، بە ساغ کردنەوە بێت، هەر موشارەکەیە، ئەم برادەرانە مەفهومی موساهەمە بە مەفهومی

ئیقتیصادی وەریدەگرن، ئەمە شەریکە نییە تۆ لە بانك بچێت موساهەمەت هەبێت و ئەوانە، دەعمی دەكات و ئەركی هەموو هاوولاتیەكە، ئێمە موراقەبەی دامودەزگاكانی حكومەت بكەین.
دووەم/ من پێموایە ئەم ئیزافەیەی بۆ بكەین (بەشداری كردن لە پرۆسەی چاكسازی و نەهێشتنی دیاردەی گەندەڵی وەك رێكخراوێكی كۆمەڵگای مەدەنی)، ئالیەتی ئیش كردنی رێكخراوی كۆمەڵگای مەدەنی دیاری كراوە، ئیتر ئەو مەفهومی موساهەمەو دەعم و موشارەكەش وازیح دەكاتەوە، پێموایە كاك محەمەد فەرەج باش شەرحی كرد، رەنگە ئیزافەی زیاتر هەڵنەگرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

سوپاس، ئێستا لیژنەی یاسایی وەڵامتان تكایە.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەركی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئێمە وەكو لیژنەی یاسایی وەڵامدانەوەی كاك تارق لەجێی خۆیەتی راپۆرتی لیژنەی یاسایی بخوێندرێتەوە، ئێمە لە رێكەوتی ٢٠٠٨/١١/١٩ رۆژی چوار شەممە بە ئامادە بوونی زۆرینەی ئەندامانی لیژنەی یاسایی كۆبوونەوەی خۆمان ئەنجامداوە، لیژنەی یاسایی دوای تاووتوێ كردنی پشتگیری لە پرۆژەكە دەكات، هیچ سەرەنجێكمان نەبوو لەسەر پرۆژەكە، تەنها پشتگیری لێ دەكەین.
دوو/ ئێمە حەز دەكەین لێرە یەك خاڵ روون بكەینەوە، هەرچەندە كاك رەشاد باشی بۆ چوو، كە موساهەمە چیە؟ موساهەمە ئەوە نییە بڵێین یەكێتی پەرلەمانتاران لیژنە دادەمەزرێنێ، یاخود دەچێت سەردانی وەزارات، یان دەوائیر دەكات، نەخێر، موساهەمە لەوانەیە راوێژ، یان موقابەلە، لەوانەیە هەندێ جار تەنها بەشداری نەكردن لە گەندەڵی خۆی لەخۆیدا چارەسەر كردن بێت بۆ مەسەلەی گەندەڵی، هەندێك لە برادەران، نازناز خان باس ئەوەی كرد، كە موساهەمە بكرێتە هاوكاری، كاك تارق گوتی بكرێتە دەعم هەمووی موساهەمەیە، هاوكاریش موساهەمەیە، دەعمیش موساهەمەیە، واتا ئەگەر خۆی موساهەمە بمێنێتەوە، هیچ لە مەوزوعەكە ناگۆڕێت، ئێمە لێرە پرسیار دەكەین ئەوەی دەبینین لە هەرێمی كوردستان هەموو میدیاكان و رۆژنامەكان و كەناڵەكانی تەلەفزیۆن بەشداری دەكەن لە مەسەلەی چارەسەر كردنی كێشەی گەندەڵی بە موقابەلات، بە پێشنیارەكانیان، هەروەها هەموو رێكخراوەكانی ناحكومی، سەندیكاكان و هەتا هەندێك جار ئەشخاصیش هەیە، ئۆفیسی پەرلەمانی سلێمانی كوردستان چەند پرۆژەیەكیان بۆ ئێمە هێنا، هەندێك پرۆژەی یاسایی بوو، بۆ چارەسەر كردنی كێشەی گەندەڵی، بەڕاستی زۆر زۆر سوودمان لێ وەرگرت، پێمان وابوو ئەو پرۆژانە خۆی لە خۆیدا ئەویش موساهەمە بووە، یەعنی بەشدارییەكی راستەوخۆیان نەكردووە، بەڵكو تەنها پێشنیاریان بۆ ئێمە ناردووە، ئەوە خۆشی موساهەمە بووە، ئێمە لێرە پرسیار دەكەین، یەعنی یەكێتی پەرلەمانتاران، كە پێشتر لە پۆستەكەیان خیبراتێكی زۆر زۆریان وەرگرتووە لەو بوارەدا، بەتایبەتی لە مەسەلەی یاسادانان، هەروەها عیلاقاتێكی فراوانیان هەیە لەگەڵ میدیاكان، لەگەڵ خەڵكانی یاساناس، لەگەڵ مونەزەمات، یەعنی ئێمە بۆ سوودیان لێ وەرنەگرین، بۆ ئەو

ڕێگایەیان پێ نەدەین، کە ئەوانیش بەشدار بن لە راوبۆچوونیان بۆ چارەسەر کردنی کێشەی گەندەڵی، بۆ نموونە یەکێتی پەرلەمانتاران پێشتر لەسەر چەندین یاسا، چەند پێشنیاری خۆیان بۆ ئێمە ناردووە، وەکو یاسای باری کەسی و چەندین یاسای تر، بەڕاستی ئێمە لە لیژنەی یاسایی و لەوانەیە لە پەرلەمانیش زۆر سوودمان لێ وەرگرتبێت، لەو مەسەلەیەش پێموایە باشتر وایە کە سوودیان لێ وەربگرین، جەنابی شێخ فەتاح حەز دەکەم لە رووی شەرعەوە وەلامی بدەمەوە، یەعنی لێرە بەبیری دەهێنمەوە کە موساهەمە واتای ئەوە نییە راستەوخۆ بەشدار بێت وەکو پێغەمبەر (د.خ) دەڵێت (من رأى منكم منكرا فليغيره بيده فان لم يستطيع فبلسانه فان لم يستطيع فبقلبه وذلك اضعف الايمان)، یەعنی تەنها ئەگەر بە دڵیش بێت ئەوە موساهەمەیەو، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

زۆر سوپاس، ئێستا رەئیەکان وازیح بوو، چوار رەئی هەیە، چەند ئەندامێکی پەرلەمانی بەڕێز دەیانەوێت ئەو موساهەمەیە لابچێت و نەمێنێت، کۆمەڵێك هەیە دەیانەوێت بیکەنە دعم لە جیاتی ئەمە، رەئیەکی تر هەیە دەڵێت وەکو رێکخراوی کۆمەڵگای مەدەنی بۆ ئەوە ئیزافە بکرێت، لیژنەی یاسایش رەئیەکەی لەگەڵ ئەوەیە وەکو خۆی بمێنێتەوە، ئێستا ئەوانەی کە دەڵێن لابچێت ئەسڵەن پێویست ناکات، دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ کە موساهەمەی تیا نەبێت، دەڵێن چونکە ئەمە رێکخراوێکی کۆمەڵگای مەدەنییە، خۆی تەحصیل حاصلە، ئیشەکە هەر دەکات، کاك عوسمان بانی مارانی فەرموو.

بەڕێز عثمان عبدالله قادر(بانی مارانی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەگەر پێش ئەوەی بدرێتە دەنگدانەوە بکرێت بە هاوکاری موساهەمە، باوەڕ ناکەم کەس موعارز بێت، چونکە هاوکاری و موساهەمە عەینی شتە، یەکسەر هیچ دەنگی ناوێ، ئەگەر هەموو رازی بن، پێموایە نەخرێتە دەنگ.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

نوقتەیەکی نیزامی وەجیهە، ئەگەر موساهەمە بکرێتە دعم کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، (٣٧) دەنگ لەگەڵ ئەوەیە دعم بێت، (٢٩)ش لەگەڵ ئەوەیە وەکو خۆی بمێنێت، کەواتە بە زۆرینەی دەنگ بووە دعم، زۆر سوپاس، تکایە ئێستا بخوێنەوە لە جیاتی موساهەمە بکرێتە دعم.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الاولى:

تضاف الفقرة تاسعا في المادة الثالثة في القسم الاول وتقرأ كالاتي:

(تاسعاً: دعم عملية الاصلاح ومكافحة الفساد).

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

بەکوردیش کاك زانا.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نۆیەم: پشتیوانی کردن لە پرۆسەی چاکسازی و نەهێشتنی دیاردەی گەندەڵی.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

تکایە ماددەی دووەم.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثانية:

اولاً: تعدل الفقرة اولاً (١) من المادة الرابعة وتقرأ كالاتي:

١- ان يكون من مواطني كوردستان او يمثل شعب كوردستان في احد البرلمانات.

ثانياً: تعدل الفقرة اولاً (٣) من المادة الرابعة وتقرأ كالاتي:

٣- ان يكون عضواً عاما في مجلس النواب العراقي او كان عضواً في الجمعية الوطنية العراقية او المجلس الوطني العراقي المؤقت بعد سقوط النظام السابق سنة ٢٠٠٣ ممثلاً عن شعب كوردستان.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی دووەم:

یەکەم: لە بڕگەی یەکەم (١)ی ماددەی چوارەم هەموار دەکرێت و بەم جۆرە دەخوێندرێتەوە:

١-هاووڵاتی کوردستان بێت، یان نوێنەرایەتی گەلی کوردستان بکات لە یەکێ لە پەرلەمانەکاندا.

دووەم: لە بڕگەی یەکەم (٣)ی ماددەی چوارەم هەموار دەکرێت و بەم جۆرە دەخوێندرێتەوە:

٣- ئەندامی کارا بێت لە ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق، یاخود کۆمەڵەی نیشتمانیی عێراق، یان لە ئەنجومەنی نیشتمانیی کاتیی عێراق ئەندام بوو بێت لە دوای رووخانی رژێمی لەناو چوو لە ساڵی ٢٠٠٣ کە نوێنەرایەتی گەلی کوردستان دەکەن. ئەگەر ئیزن بدەن روون کردنەوەیەك بکەم لەسەری.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وەکو روون کردنەوەیەك لەبەرچی ئەم هەموار کردنە پێشنیار کراوە؟ خاڵی یەك/ هاووڵاتی کوردستانی بێت، یان نوێنەرایەتی گەلی کوردستان بکات، بۆ ئەوەی بتوانین سوود لە ئەزموونی هەموو ئەو ئەندام

پەرلەمانانە وەربگرین، کە لە غەیری کوردستانی عێراقیش ئەندام پەرلەمانن، بۆ نموونە لەوانەیە لە پەرلەمانەکانی ئەوروپا ئەندام پەرلەمانێکی کوردمان هەبێت سوود لە ئەزموونی ئەویش وەربگرین بەشێوەیەك لە شێوەکان.

خاڵەکەی تریش/ ئەندامی کارا بێت، ئەنجومەنی نیشتمانیی کاتیی عێراق لە یاسا کۆنەکەی باس نەکرا بوو، تەنها ئەنجومەنی نوێنەران باس کرا بوو و کۆمەڵەی نیشتمانی باس کرا بوو، ئەنجومەنی نیشتمانیی کاتیی عێراقیش ئەنجومەنێك بوو لە دوای رووخانی رژێم دروست بوو، ئەو ئەندامانەی کە لەو ئەنجومەنەش بوون مافی خۆیانە، کە ئەندام بن لە یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

زۆر سوپاس، ئێستا ئەو بەڕێزانەی دەیانەوێت قسە لەسەر ئەو ماددەیە بکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، کاك جەمال فەرموو.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تێبینیم هەیە لەسەر بەشی یەکەم کە دەڵێت (ان یکون من مواطني کوردستان، او یمثل شعب کوردستان في احد البرلمانات)، تەبیعی خەڵك لە دەرەوە دێت بەڕاستی تەمسیلی خەڵکی کوردستان ناکات، ئەو کەسانەی کە دەبن بە ئەندام پەرلەمان، دەبێت لە یەکێك لەو حزبانەی ئەوێ ئیش بکەن، ئیتر مەسەلەن ئەگەر لە ئەمریکا بێت، یان ریپەبلەك بێت، یەعنی ناتوانیت تۆ بڵێی نوێنەری کوردستانم، دەمەوێت ببم بە عوزو لە پەرلەماندا، شتی وا نییە، لەبەر ئەوە ئەمە شتێکی واقیعی نییە، ئەو بەشە (ان یکون من مواطني کوردستان)، ئەوە کافیە، ئەوەی تر دەبێت لابدرێت، چونکە بەنیسبەت خاڵی دووەم/ ئێمە تەنها پەرلەمانتارێکی ترمان هەیە، کە بەناوی کوردستانەوە دەتوانێت بەشداری بکات، ئەویش پەرلەمانی عێراقیە، لە خاڵی دووەمدا ئەوەی تیایە، کەواتە لێرە ئەم یەکە زیادە لەوێ دەبێت لابرێت، چونکە کەس ناتوانێت وەکو مواتنی کوردستان ببێت بە عوزوی پەرلەمان لە هیچ پەرلەمانێکی تردا، ئیلا ئەگەر ئەندامی ئەو حزبە نەبێت، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك جەعفەر فەرموو.

بەڕێز جعفر مصطفى معروف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەگەڵ قسەکانی کاك زانام، هی ئەو راست بوو، من لەگەڵ ماددەکەم، بەس ئەگەر تەعدیلێکی بۆ بکرێت، بۆ ئەوەی لەو پرۆسە بەرچاو روونی هەبێت، لە کۆتایی ماددەکە زیاد بکرێت، لە پەرلەمانەکانی کوردستانی عێراقدا، یاخود لە هەر شوێنێکی دیکە بێت، مەقصەدم پەرلەمانی کوردستانیەکانی دیکەیە بەڕاستیەکەی، چونکە ئەگەر ئیزافەیەك هەبێت لەوێ، بۆ ئەوەی بەرچاو روونیەك هەبێت لەنێوان

کوردستانی عێراق و لە هەر پەرلەمانێکی دیکە، مەقصەدمان پەرلەمانی کوردستانەکانی دیکەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاک حاتەم فەرموو.

بەڕێز حاتم محمد جان حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

تەقریبەن ئەوەی کاک شێخ باسی کرد، بەڵام من ئەو پێشنیارەم هەیە کە بکرێت بەو شێوەیە (هاووڵاتی کوردستان بێت، یان نوێنەرایەتی گەلی کوردستان بکات لە یەکێ لە خولەکانی هەڵبژاردنی پەرلەمانەکان)، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاک شێخەڵلا فەرموو.

بەڕێز شێخ الله ابراهیم شێخ الله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من وای دەبینم لە فەقەرەی یەکەم منیش هەر لەگەڵ ئەوەمە (ان یکون من مواطني کوردستان) دانیشتوانی کوردستان، (او یمثل شعب کوردستان في احد البرلمانات) نازانم ئەوروپا قەت نوێنەری ئێمەی نییە، مەبەست شوێنی ترە، پێموایە ئەو مەشروعەی کە دادەنێین بۆ پەرلەمانی کوردستان لەگەڵ کوردستانی عێراقیشدا، لەبەر ئەوە من ئەوەی بە زیاد دەزانم، پێم باشە ئەوە ڕەش بکرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاک تەلعەت فەرموو.

بەڕێز طلعت خضر سیف الدین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی من پرسیارێکە تەقریبەن لە لیژنەی یاسایی، من جیاوازییەکی ئەوتۆی نابینم لەنێوان ئەسڵی ماددەی تەعدیل کراو، لەگەڵ ئەو ماددەی ئەسڵی یاساکەدا هاتووە، یاسای پەرلەمانتارانی کوردستان، چونکە لە ئەسڵی یاساکە دەڵێت هاووڵاتی هەرێمی کوردستان بێت، تەبعەن لە فەقەرەی (أ- هاووڵاتی هەرێمی کوردستان بێت، یان نوێنەرایەتی هەرێم بکات لەو پەرلەمانانەی کە ئەم یاسایە دەیگرێتەوە) لەوەی تەعدیلیش کراوە دەڵێت (ان یکون من مواطني کوردستان، او یمثل شعب کوردستان في احدی البرلمانات)، فەرقەکەی نازانم، شتێکی وا نازانم، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، دکتۆر ناصح فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئەم بڕگەیە لەگەڵ بڕگەی یەکەمی یاساکەدا جیاوازی زۆرە، ئەسڵەن پێویست بەم تەعدیلە ناکات، ئەگەر ئەم تەعدیلە بکەین بەمەی کە ئێستا هاتووە، ئەوەڵەن/ ئەو ئەندام پەرلەمانانەی کە هاتووە لە وڵاتانی ئەورووپیدا ئەندام پەرلەمانن وەکو کاک جەمالیش ئاماژەی پێدا، ئەوانە نوێنەری کوردستان نین، نوێنەری حزبەکانی خۆیانن، ئەگەر مەبەستمان دراوسێیەکانمان بێت تورکیاو ئێران، ئەو وەختی دەبێتە تەدەخول لە ئیش و کاری ئەوان، ئێمە هیچ نابێت یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستانی عێراق لەگەڵ ڕێزمدا بۆ ئەو ئەندام پەرلەمانانە، ڕێزێکی تایبەتیمان بۆیان هەیە، کە بەڕاستی خزمەتی کوردو کوردستان دەکەن و دیفاع لە بەرژوەندیە باڵاکانی گەلی کوردستان دەکەن، بەڵام ئەوان ناتوانن، یان یاسا ڕێگا بە ئێمە نادات ئێمە ئەوان بکەین بە ئەندامی خۆمان، بۆیە هەر ئەوەی لە ئەسڵی یاساکەدا هاتووە، ئەوەیان دروستترە، ئەمەیان زیادە، من پێموایە ئەم بڕگەیە لابدرێت باشترە، بۆ ئەوەی تووشی ئیشکالاتی یاساییمان نەکاتەوە، لەگەڵ ڕێزو سوپاسمدا.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك عومەر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش پێموایە ئەو ئەندام پەرلەمانانەی تر لە پەرلەمانەکانی تری دەرەوەی کوردستانن، هەروەکو برادەرەکانم باسیان لەسەر کرد، ئەوان بتوانن دیفاع لە بەرژەوەندی باڵاکانی کورد بکەن، چونکە بەناوی حزبەکانی خۆیانەوە لەوێ ئەندامی پەرلەمانن، ئەمە لەلایەك، لە لایەکی دیکەوە لە ئەهداف و ئامانجەکانی یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان گەیاندنی خزمەتە بەسەر کوردستان، ئەوان ناتوانن ئەو خزمەتە، ئەو هەدەفە بەجێ بگەیەنن، هەروەها هەمیشە ئێمە حکومەتی هەرێمی کوردستان، حکومەتێکی فیدراڵیە، ئەوە بۆ دەوڵەتێکی موستەقیلی دەتوانرێت، کە ئیتیحادێکی پەرلەماناتی عالەمی دروست بکرێت وەکو ئیتیحاداتی پەرلەماناتی عەرەب و هەموو دەوڵەتە عەرەبە سەربەخۆیەکانی دیکە، لەبەر ئەوە داوای لابردنی ئەو فەقەرەیە دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، شێخ فەتاح فەرموو.

بەڕێز فتاح عبدالله نەقشبندی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

برادەران باسیان کرد هەمان ڕەئیم هەیە، بە حەقیقەت ئەوەی لە فەقەرەی یەك باس دەکرێت، پێموایە تەحصیل حاصلە (ان یکون من مواطني کوردستان، او یمثل) یەعنی من نازانم دارشتنی ئەو بڕگانە، ئەو

قانونە چۆن چۆنی بووە؟ من لەگەڵ ڕەئی برادەرانم پێموایە ئەوەیان لابچێت باشترە، چونکە ئەوەی ئەندامی پەرلەمانە، ئەندامی پەرلەمانە، ئەی مومەسیلەکە کامیانە؟ لە بەینی ئەندام پەرلەمان و مومەسیل، نازانم فەرقێك هەیە، لەگەڵ ڕێزم.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك کەریم بەحری فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش هەر لەگەڵ ئەو ڕەئیەی کاك جەمال قاسمم، کە دەڵێت ناکرێت بگوترێت (او یمثل شعب کوردستان) دەکرێت بەو شێوەیە بێت، برگەکە بەم شێوەیەی لێ بێت (ان یکون اصلا من مواطني کوردستان وعضواً منتخباً في احدی البرلمانات)، یەعنی نەگوترێت (یمثل شعب کوردستان)، چونکە شەرت نییە مومەسیلی گەلی کوردستان بێت، ئەگەر مەبەستەکە ئەوە بێتن، ئەوەی کاك زانا ئاماژەی پێداو روونی کردەوە.

ئەوەی دووەم/ من لەگەڵ ئەوەدام بەو شێوەیە نەیەت، شێوەکەی زۆر ڕەکیکە، دەڵێت (ان یکون عضواً عاملاً) مانای چیە عوزوا عامیلەن؟ هەر بگوترێت (عضواً منتخباً في احدی البرلمانات).

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

تکایە جارێ تەنیا فەقەرەی یەکەم.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڵێ، من لە فەقەرەی یەکەم شەرحی خۆمدا، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، ڤیان دزەیی فەرموو.

بەڕێز ڤیان احمد خضر پاشا:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

قسەکانی من کران، من هاوڕام لەگەڵ قسەکانی کاك عومەرو دکتۆر ناصح، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، ڤیان سلێمان فەرموو.

بەڕێز ڤیان سلیمان حاجی بشار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

قسەکانی منیش گوترا، بەڵام لێرە یەکێتی پەرلەمانتاران بەنووسراوێك داوایان کردووە، کە ماددەیەکی تر بۆی ئیزافە بکرێت، من پشتگیری خۆم بۆ ئەو ماددەیە دەردەبڕم، داواکارم ئەم ماددەیە بەرچاو بگرن،

دەڵێت ئەو فەقەرەیەش ئیزافە بکرێت لە یاسای ئەندامیەتی (لایجوز ملاحقة العضو او القاء القبض علیه دون اذن).

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

لەسەر ئەو نوقتەیە دەرمەچوو، ئەوە تەواو بووین، پاشان، مەلا سەعدەدین فەرموو.

بەڕێز سعدالدین عبدالله مولود:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

(او یمثل شعب کوردستان في احدی البرلمانات)، ئەوە غەڵەتێکی زۆر فەزاعەیە، یەعنی دیارە (او یمثل شعب کوردستان في احدی البرلمانات)، (احدی)ەکەش غەڵەتە (احدی)یە (في احد البرلمانات)، یەعنی لێرە تەمسیلی ئەوێ ئەوە نابێت، دوو شتی زۆر لێك دوورن، دوایێ لە پاشان هەیە زۆر لە ئەوە تێگەیشتووە کە ئەوەی کە موساهەمە دەکات، وادەزانی یەعنی دێ لێرە دادەنیشێت، یان دەچێت لە حکومەت دادەنیشێت موساهەمەی دەکات، شتەکە وا نییە، موساهەمە وەکو کاك بارزان گوتی لەوانەیە لە مەعلوماتێك بێت، هەتا راپۆرتێك و تەقریرێکی گەورە تەقدیم دەکات، مانای وایە ئەگەر هەتا یەکێك کە لە پەرلەمانی دەرەوە عوزو بێتن، تەنیا لەو سەندیکایە عوزو بێت، تەئسیری لەسەر صنعەتی قەرارات نییە، یەعنی تەنیا عوزوێکە لەو سەندیکایەو تەواو زیاتر نا، ئیستیفادەی لێ دەکرێتن، لەگەڵ رێزم.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك ئیحسان نامێدی فەرموو.

بەڕێز احسان عبدالله قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش لەگەڵ رەئی برادەرانم، کاك جەمال و کاك دکتۆر ناصح و برادەرانی ترم، دەبێت وازیح بێت، یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان لە کوردستان و لە عێراقیش لە هەرێمی کوردستان، لەبەر ئەوە شتەکە وازیح بێتن، لە سنووری دەسەڵاتی خۆی بەپێی دەستووری عێراق و بەپێی دەستووری هەرێمی کوردستان، بەپێی سیاسەتی هەرێمی کوردستان شتەکە دیارو وازیح بێت، خۆیان تووشی مەشاکیل نەکەن لەگەڵ لایەنێکی دیکە، لەبەر ئەوە لە برگەی یەکەم دەبێت بڵێتن (هاووڵاتی کوردستان لە عێراق بێتن)، ئەوە دەبێت وازیح بێتن، پەرلەمانی ئێمە یەعنی یەکێتی پەرلەمانتارانی ئێمە لەدوای خەڵکی دەبێتە ئەندام، کە خەڵکی هەرێمی کوردستانی عێراق بێت.

دووەم/ یان نوێنەرایەتی کوردستان بکات، بە تەسەوری من موحەدەد لە پەرلەمانی کوردستان، یان لە ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق، یەعنی دەبێت شتەکە مەحدود بێت، چونکە ئێمە بە حەقیقەت پەرلەمانی کوردستان، پەرلەمانێکی شەرعیەو خەڵکێك دەبێتە ئەندام کە نوێنەری خەڵکی کوردستانە، هەروەها لە عێراقی تازەدا، عێراقی دیموکراتی، فیدراڵ نوێنەری خەڵکی کوردستان، لەوێ دەبنە ئەندام، بەڵام لە دەوڵەتانی دەوروبەر تورکیایە، یان ئێرانە، هەتا لە ئەوروپا، ئەوانە دەبنە ئەندامی پەرلەمان، هەر یەك

بەرنامەی خۆی دەبێت، ڕێگەی خۆی هەیە، ناگونجێت ئەسڵەن لەگەڵ سیاسەتی هەرێمی کوردستان، لەگەڵ ئارمانجی یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستانی عێراق، لەبەر ئەوە بە تەسەوری من دەبێت شتەکە تەحدید بکرێت، یەکەم/ هاووڵاتی کوردستانی عێراق بێت.

دووەمیش/ لە یەك لە پەرلەمانی کوردستان، یان ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراقدا کار بکات، لە فەقەرەی دیکەش، دەبێت کەلیمەی عێراق زیاد بکرێت، کە نوێنەرایەتی گەلی کوردستان – عێراق پێوە بێت، بۆ ئەوەی شتەکە مەحدود بێتن، تووشی مەشاکیل نەبێت لەگەڵ دەوڵەتانی دەوروبەر، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك عوسمان بانی مارانی فەرموو.

بەڕێز عثمان عبدالله قادر(بانی مارانی):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

جارێ پێش ئەوەی قسە لەسەر ئەو مەسەلەیە بکەین، مەفروز وایە لە یاسایەکەدا سنووری دەسەڵاتی پەرلەمانتارانی کوردستان دیاری بکرێت، یەعنی سنووری کار کردنمان چییە؟

خاڵی دووەم/ ڕەنگە خەڵکی کورد هەیە پەرلەمانتارە لە دنیا، بەڵام ئایا نوێنەرایەتی شەعبی ئێمە دەکات؟ مەسەلەن لەسەر لیستی حزبێکی بیانی ئەندامی پەرلەمانە، نەك کوردو کوردستان، تەبعەن لەسەر لیستی حزبێکە بۆتە ئەندام پەرلەمان لەو وڵاتەی خۆی تیایدا دەژی.

خاڵێکی تر، ڕاستە پەرلەمانتارانی کورد هەیە لە وڵاتانی دراوسێیەکانمان، بەڵام چۆن ئێمە دەتوانین بیانکەینە ئەندامی یەکێتی پەرلەمانی کوردستان، لەبەر ئەوەی تەداخولی ئیش و کاری تێدایە، بۆیە حەقە ئێمە سنووری کاری پەرلەمانتاری خۆمان دیاری بکەین، ئەو کەسانەی کە لە کوردستاندا دەژین و نوێنەرایەتی شەعبی کوردستان دەکەن، حەقی ئەوەیان هەیە ئەندامی سەندیکای یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان بن، من لەگەڵ ئەوەمە ئەو بڕگەیە نەمێنێت، زیادە ڕەش بکرێتەوەو هیچ موشکیلە نییە، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك خورشید شێرە فەرموو.

بەڕێز خورشید سلیم شێرە:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش تەئیدی ڕەئیەکەی کاك جەمال دەکەم و ئەندامانی پەرلەمان، ئەو کوردانەی کە لە دەرەوە دەبنە ئەندامی پەرلەمان، هاووڵاتی ئەو وڵاتانە قانونیەن و لەلایەن جەماوەری ئەو وڵاتە هەڵدەبژێرن، تەنها بە ڕەگەز کورد بن کە تەمسیلی کوردستان دەکەن و نوێنەری شەعبی کوردن لەوێ، دەنا وەکو من و تۆ کە کوردین کە مەجالێك بێت، قەزیەی کورد بێتە پێش، یان کێشەیەك قسەیەکی بکەن، لەبەر ئەوە هیچ

قانونێك و مەجالێك نییە، ئێمە ئەوانە وەكو ئەندام پەرلەمانێك، وەكو ئەندامی یەكێتی پەرلەمانتارانی كوردستان قبول بكەین.

دوو/ ئەوەی كاك عوسمان باسی كرد حەساسیەتێك هەیە، ئەو ماددەیە زۆر غامیزە، تێكەڵاوە، وازیح نییە، ئێمە ناوی كوردستان دێنین، ئایا كوردستانی گەورە؟ یان كوردستانی عێراق؟ ئێمە كە دەڵێین كوردستان، یەعنی كوردستانی گەورە، ئێمە لە ئێران، لە توركیا، چەند ئەندام پەرلەمانی كوردمان هەیە، ئایا ئێمە دەتوانین ئەو ئەندام پەرلەمانە بكەینە ئەندام پەرلەمان لە یەكێتی نیشتمانی، نیشان نەدراوە لە ماددەكە، لەبەر ئەوە تێكەڵاویەكی زۆری تێدا دەبێت، ئەگەر مەبەستمان سوود وەرگرتن بێت لە ئەزموونی ئەو ئەندام پەرلەمانانەی دەرەوە، كە كوردن دەتوانین دەعوەتیان بكەین بێن ئەو ئەزموونانەی خۆیان لە پەرلەمان بۆمان باس بكەن، بە سەعاتێك، یان دوو سەعات موحازەرەمان بۆ بدەن و مەعلوماتمان پێ بدەن، بەهیچ شێوەیەك ئەوە ناگونجێت لەگەڵ ئەوەی ئێمە بیری لێ دەكەینەوە لەو ماددەی كە هاتووە، چونكە كۆمەڵێك مەشاكیل تووشی خۆمان دەكەین، لەگەڵ ئەوەمە كە تەنها ئەوەمان نیشان بدەن ئێمە سەندیكای پەرلەمانتارانی كوردستانی عێراقین، ئەو كوردانەی عێراق لە زیمنی چوارچێوەی نەخشەی عێراق كار دەكەن، چ لەو سێ قۆناغەی پەرلەمان و ئەنجومەن و حوكمی موەقەتی عێراق ئیشیان كردووە، چ لە ئەندامانی پەرلەمانی پێشووی ئێمە تەنها ئەوە بگرێتەوە، تەجاوز نەكرێت، چونكە زروفی سیاسیمان دەبێت تەقدیر بكرێت، زروفی دەرورپشتمان دەبێت تەقدیر بكرێت، كۆمەڵێك مەشاكیل تووشی خۆمان دەكەین، بۆیە بە هیچ شێوەیەك من لەگەڵ ئەوە نیمە، كە بە غامزی بێت، یان تەحدیدی بكەن كە ئەو ماددەیەی من گۆتم، تەنها لە سنووری عێراق و كوردستان، یان ئەو ماددەیە لە ئەسڵەن هەر نەمێنێت، چونكە زەرەری تێدایەو غموزەتی تێدایە، مومكینە هەزارو یەك تەفسیری خراپیشی تێدا بۆ بكرێت، لەگەڵ رێزم.

بەرێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

سوپاس، دكتۆر دلێر فەرموو.

بەرێز د.دلێر اسماعیل حقی شاوێس:

بەرێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پشتگیری لە بیرو بۆچوونەكانی كاك جەمال قاسم دەكەم، بەراستی ئەوانەی لە ولآتانی تردا هەڵدەبژێرن نوێنەرایەتی خەڵكی كوردستان ناكەن، بەڵكو نوێنەرایەتی خەڵكی ئەو ولآتە دەكەن كە دەنگیان بۆ دەدەن، بۆیە ئەگەر ئەمە بمێنێتەوە ئێمە بمانەوێت ئەو دەرگایە بكەینەوەو سوود لە توانای ئەو كەسانە وەربگرین، دەبێت بەو شێوەیە دابرێژرێتەوە: (هاوولآتی هەرێمی كوردستان بێت، ئەندام بوو بێت لە یەكێ لە پەرلەمانەكاندا)، بەو شێوەیە ئێمە دەتوانین سوود لە تواناو ئیمكانیاتی ئەوانە وەربگرین، سوود لە ئەزموونەكانیان وەربگرین لە هەرێمی كوردستان، زۆر سوپاس.

بەرێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

زۆر سوپاس، نازناز خان فەرموو.

بەڕێز نازناز محمد عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بە زیاد كردنی دوو وشە كێشەكە لێرە حەل دەبێت، (هاووڵاتی هەرێمی كوردستان – عێراق بێت، یان نوێنەرایەتی گەلی هەرێمی كوردستان – عێراق بكات لە یەكێ لە پەرلەمانەكاندا)، ئەو كاتە تەحصیل حاصلە، هەر ئەو دوو پەرلەمانەی هەولێرو بەغدا دەكات، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

سوپاس، هیوا فەرموو.

بەڕێز هیوا صابر احمد:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لەڕاستیدا من ئەوە دەڵێم ئێمە وەكو پەرلەمانتارانی هەرێمی كوردستان، پێویستە بەناوی تموحەوە، یان ئەو هەستەی لەناخی هەر تاكێك لە ئێمەدا هەیە، یاسایەك دانەنێین كە پێچەوانەی دەستوور بێت، یان لە دەسەڵاتی خۆماندا دەربچێت و كە دواتر كێشەمان بۆ دروست دەكات، لەبەر ئەوە بەگوێرەی پێوەرەكان و یاسای كەسانێك دەتوانن ئەندام بن لەم یەكێتیە، كە ئەندامی پەرلەمانی هەرێمی كوردستان بوو بن، یان ئەندامی ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق بە نوێنەرایەتی هەرێمی كوردستان، لەبەر ئەوە من تكا دەكەم ئەو بابەتانەی كە ئیستیفزازین، یان پێچەوانەی دەستوورو یاسان، ئێمە ڕێگەی پێ نەدەین لەم پەرلەمانە بڕیاری لەبارەوە پێ بدرێت، لەبەر ئەوە من لەگەڵ ئەم دەقە نیم، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

شیرین خان فەرموو.

بەڕێز شیرین عبدالرحمن دینۆ:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

سوپاس، قسەكانم كران.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

سوپاس، لیژنەی یاسایی ڕەئی و بۆچوونی پەرلەمانتارە بەڕێزەكانتان بۆ دەرچوو، ئەگەر لەگەڵ ئەوەبن، تكایە ڕەئیتان بدەن.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەركی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

سەرەتا بۆ وەڵامدانەوەی بەڕێز كاك جەمال قاسم و كاك جەعفەرو كاك دكتۆر دلێر زائیدەن بەشێك لە قسەكانی ئەندامانی تر لە صیغەی كۆنی یاسایەكە، یاخود لە ئەسڵی یاسایەكە لەگەڵ پێشنیارەكە لە هەردوولا ڕێگا بەو ئەندام پەرلەمانانە نادرێت، ئەوانەی ج لە ئەوروپان، یاخود لە ئەمریكان، یاخود لە هەر شوێنێكی تر بن، ئەگەر تەمسیل و نوێنەرایەتی گەلی كوردستان نەكات لەو پەرلەمانە نابنە ئەندام لە

یەکێتی پەرلەمانتاران، چونکە نەصی قانونە ئەسڵەکە دەڵێت (من مواطني كوردستان او من مثل الاقليم في البرلمانات المشمولة بهذا القانون)، ئەوەی ئێستا پێشنیار کراوە دەڵێت (ان يكون من مواطني كوردستان، او يمثل شعب كوردستان)، کەواتە ئەگەر لەوێش بێت، ئەگەر نوێنەرایەتی گەلی کوردستان بکات لەوێ وەردەگیرێت لێرە، ئەگەر نوێنەرایەتی گەلی کوردستان نەکات وەرناگیرێتن.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

تکایە ئەوە دەڵێت ئەسڵی قانونەکە (او من يمثل الاقليم في البرلمانات المشمولة) یەعنی لە پەرلەمانی ئیتیحادی ئەوانەی نوێنەری هەرێمن، ئەوانە شمول دەکات، سوپاس.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من حەز دەکەم لێرە روون کردنەوەیەك بدەم، هەدەف و ئامانج چیە لەو گۆڕانکاریەی بەسەریدا هاتووە؟ لە ئەسڵی قانون دەڵێت (من مثل الاقليم في البرلمانات المشمولة بهذا القانون) لەو قانونە لە بڕگەکانی دوو و سێ کە لە پاشی دێت خوردی دەکاتەوە، دەڵێت (عضواً عاملاً في دورات المجلس الوطني)، لە ماددەی سێ (مجلس النواب، الجمعية الوطنية) حەصری کردووە بەوەی، ئێستا ئەو صیغەی کە هاتووە زۆر فراوانترە،

یەك/ دەڵێت (من مثل شعب كوردستان) نەیگوتووە ئیقلیمی کوردستانی عێراق.

دوو/ ئەگەر روخصەتم بدەن، گوتی (البرلمانات) واتە لێرە رێگە دەدات بە ئەندامانی پەرلەمانی کورد ئەوەی لە دەوڵەتەکانی تری ئیقلیمە، ئەوانیش ببن بە ئەندام لەو پەرلەمانە.

بەڕێز کاك عوسمان بانی مارانی، دەڵێت ئەگەر سنوورێك دابنرێت بۆ یەکێتی پەرلەمانتاران، یاخود ئیش و کارەکانیان، لە ماددەی سێ لە هەشت فەقەرە ئەو سنوورە دانراوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، فەرموو.

بەڕێز قادر سعيد خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

وازیحە مەبەست لە هەموار کردنەکە چیە، بەلام ئەگەر ئەندامانی پەرلەمان پێیان وایە ناگونجێت، ئەوە دوا رەئی رەئی ئەندامانی پەرلەمانە، ئێمە ویستمان لەرێی رێکخراوێکی ناحکومیەوە دەرگایەك بکەینەوە بۆ تەواصول لەنێوان یەك نەتەوە، بتوانن سوود لە ئەزموونی یەکتر وەربگرن.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

ئێستا دەخەینە دەنگدانەوە، هیچ موناقەشەی تر نەما، هەموو بەسەراحەت قسەتان کرد، زۆر لەو بەڕێزانە داوایان کرد کە ئەو تەعدیلە نەکرێت، وەکو خۆی لە ئەسڵی ماددەکە بمێنێت، کێ لەگەڵ ئەوەیە وەکو ئەسڵی ماددەکە بێت دەستی بەرز بکاتەوە؟ ماددەی دوو وەکو ئەسڵەکە بمێنێتەوە (يشترط لعضو هيئة الاتحاد ان يكون:

١- من مواطني اقليم كوردستان، او من مثل الاقليم في البرلمانات المشمولة بهذا القانون).

بەڕێزان، ئێستا کێ لەگەڵ ئەوەیە ئەو تەعدیلە نەکرێت، دوایی دێینە سەر خاڵەکانی تر کاك عوسمان، ئەوەلەن کێ لەگەڵ ئەوەیە ئەو تەعدیلە نەکرێتن دەست بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵ پێشنیاری لیژنەی قانونی وەرنەگیرێت، یەعنی تەعدیلەکە نەکرێتن، دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، (٤٢) لەگەڵ ئەوەیە لابچێت، کێ لەگەڵ ئەوەیە تەعدیلەکە وەکو لیژنەی یاسایی کردوویەتی بمێنێتن دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، (٨) دەنگ لەگەڵە، زۆر سوپاس، تەعدیلەکە رەفز کرایەوە، تکایە لیژنەی یاسایی فەقەرەی دووەم.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ثانیاً: تعدل الفقرة الاولى (اولاً- ٣) من المادة الرابعة وتقرأ كالاتي:

٣- ان يكون عضواً عاملاً في المجلس العراقي، او كان عضواً في الجمعية العراقية والمجلس الوطني العراقي المؤقت بعد سقوط نظام السابق سنة ٢٠٠٣ ممثلاً عن شعب كوردستان.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

بەکوردیەکەی.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دووەم: برگەی یەکەم (سێ)ی ماددەی چوارەم هەموار دەکرێت و بەم جۆرە دەخوێندرێتەوە: (٣- ئەندامی کارا بێت لە ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق، یاخود لە کۆمەڵەی نیشتمانیی عێراق، یان لە ئەنجومەنی نیشتمانیی کاتی عێراق ئەندام بوو بێت لە دوای رووخانی رژێمی لەناوچوو لە ساڵی ٢٠٠٣، کە نوێنەرایەتی گەلی کوردستان دەکەن).

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

زۆر سوپاس، ئێستا ئەو بەڕێزانەی دەیانەوێت قسە بکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، بۆ ئەوەی ناویان بنووسین، کاك کەریم فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوەی راستی بێتن ئەم برگەیەشمان وەلاناوە، لەبەر ئەوەی دەنگدانەکە بۆ هەموو ماددەکە بوو، کە ماددەکە وەك خۆی بمێنێت.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

نەخێر کاك کەریم بەس بۆ ئەوە بوو ئەو تەعدیلەی فەقەرەی یەك لابچێتن، دەنگتاندا بۆ ئەوەی لابچێت، ئێستا تەعدیلی فەقەرەی دوو، موناقەشە لەسەر ئەوەیە، تکایە لە نەصەکە دەرمەچوو، زۆر سوپاس.

بەڕێز كريم بحرى عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لەو بڕگەیەدا دەڵێت (عضواً عاملاً)، من پێموایە ماددەكە بەشێوەیەكی تر دابڕێژێتەوە:

ئەوەلەن (ئەندامی پەرلەمان، ئەندامی ئەنجومەن ئەندامە، چ كارا بێت) نازانم كارای و ناكارای تێدا نییە، عامیل و غەیر عامیلی تیا نییە، ئیتر هەمووی هەر عامیلە، من پێموایە بگوترێت (ان يكون عضواً منتخباً في احدى الدورات البرلمانية في العراق بعد سقوط النظام السابق عام ٢٠٠٣ وممثلاً عن شعب كوردستان)، یەعنی بەو شێوەیەی لێ بێت: (ان يكون ممثلاً عن شعب كوردستان وعضواً منتخباً في احدى الدورات البرلمانية في العراق بعد سقوط النظام السابق عام ٢٠٠٣)، پێموایە ئیكتیفای پێ بكەین بەو شێوەیە زۆر زۆر رێكترە لەوەی كە هاتووە لە بڕگەكە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

خاتوو گێلاس خان فەرموو.

بەڕێز گێلاس محى الدين محمد غريب:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

منیش هاوڕام لەگەڵ كاك كەریم، بەتایبەتی پێشنیار دەكەم ئەو وشەی كارایە لابدرێت، چونكە ئەندامی پەرلەمان، هەموو ئەندامێكی پەرلەمان دەتوانێت بێت ببێت بە عوزو لەو سەندیكایە، لەبەر ئەوە پێشنیاری ئەوە دەكەم ئەو كارایە لابرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

شێخ فەتاح فەرموو.

بەڕێز فتاح عبدالله نقشبندى:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من لەگەڵ ئەوەم ئەو بڕگەش وەكو بڕگەكەی دیكە لەسەر ئەسڵەكەی بمێنێتەوە، چونكە من پێموایە شێوازەكەی زۆر خۆش نەهاتووە، (ان يكون عضواً عاملاً) پرسیار دەكەم لەو بەڕێزانەی كە تەعدیلیان كردووە، ئەی ئەگەر عامیل نەبوو، بۆ خۆی هەر دابنیشێت؟ بیانگوتبا فەعال قەیدی ناكات، بەڵام عوزوەن عامیلەن، نازانم چۆن چۆنیە؟ بۆیە داوا دەكەم وەكو خۆی بمێنێتەوە باشترە، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

سوپاس، كاك سالم فەرموو.

بەڕێز سالم محمد علی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەڤ یاسایە ژی تە عامیل و ژی تەقاعودی هەردووكی دەگریت، جا ئەمبێژین (ان يكون عضواً عاملاً او متقاعداً في مجلس النواب.............)، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك عومەر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

برادەران باسیان لەسەر عوزوی عامیل کرد، فیعلەن تەحصیل حاصلە عوزوی عوزو هەیە لە پەرلەمان، ئیتر عامیل مونتەخیب هەر عوزوە، عوزوی پەرلەمانە، بەڵام من پێموایە عوزوی مەجلیسی عامیلەکەی لێ بکرێتەوە، هەر بکرێت بە (عضو في مجلس النواب العراقي او كان عضواً في الجمعية الوطنية العراقية، مجلس الوطني العراقي بعد سقوط النظام الدكتاتوري)، هەر ئەوە کافیەو عامیلەکەی لێ بکرێتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك محەمەد صالح فەرموو.

بەڕێز محمد صالح اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش هەر لەگەڵ ئەو رەئیەم کە عوزوی عامیل لابرێت، چونکە ئێمە عوزوی فەخریمان نییە لە هیچ پەرلەمانێك، لە برگەی دووەمی مونتەخەب زەرور نییە، بەڕاستی عوزوێکی فەخری، یان عوزوی شەرەف لە پەرلەمانەکان نییە، لە ئاخیری برگەکەش (ممثل عن شعب كوردستان) یان عێراقی لەگەڵ بدەین، یان مومەسیلی شەعبی کوردستان رەت بکرێتەوەو ئیکتیفا بە دوای (بعد سقوط النظام السابق سنة ٢٠٠٣) بکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك جەمال قاسم فەرموو.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لێرە تێبینیەکم هەیە، تەبیعی مەرج نییە هەموو ئەندامێکی ئەنجومەنی عێراقی بتوانێت ببێت بە ئەندام لەمە، دەبێت کوردستانی بێت، کەواتە من ئیقتیراحێکم هەیە (ان يكون من مواطني كوردستان عضواً في مجلس النواب العراقي او عضواً في الجمعية العراقية او مجلس الوطني العراقي المؤقت بعد سقوط النظام السابق سنة ٢٠٠٣)، یەعنی ئەوەمان لەبیر نەچێت ئەو هەموو ئەندامی عێراقیە خۆ خەڵکی بەسرە چۆن دەکرێت مەسەلەن بە عوزوی پەرلەمانی کوردستان، لەبەر ئەوە ئێمە تەحدیدی بکەین، کە خەڵکی کوردستانن و عێراق ئەندامی پەرلەمانن، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، چرۆ خان فەرموو.

بەڕێز چرۆ علی حمه امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت وشەی کاراوە لەگەڵ ئەوەمە لابرێت، چونکە بەڕاستی ئایا ئەوانەی ئێستا ئەندامن لە سەندیکایەکە بە کارایی هەڵبژێردراون، ئەو پێوەرانە چین بۆ کارایی کردن، پێوەرەکانیان بۆ حیساب کراوە بەوە، تا بۆ کەسانی تریش ئەو پێوەرە بەکار بهێنرێت، لەبەر ئەوە بەڕاستی وشەی کارا لە جێی خۆی نییە، بەنیسبەت ئەو کەسانەی لە ئەنجومەنەکاندا بن، بە رەئی من لێرە تەواوی کردووە لە کۆتاییەکەی کە دەڵێت نوێنەرانی گەلی کوردستان بکەن، ئەگەر صیغەکە ئەو وشەیە بخرێتە پێشەوە، ئەو بەشەی کە لە ئەخیرەوە نووسراوە نوێنەرایەتی گەلی کورستان دەکەن دەخرێتەوە پێشەوە، یان تەرتیب بکرێتەوە لەگەڵ رستەی یەکەمداو، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، شیرین خان فەرموو.

بەڕێز شیرین عبدالرحمن دینۆ:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من ئەوۆزی هەر دگەل ئەڤە (ان یکون عضواً عاملاً) ئەو عامیلە نەمێنێت، ئەگەر شەرحێك بۆ ئێمە بدەن باشە، یەعنی قەصدی ئەوان چیە عامیلە، چونکە هەمی ئەندام.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك محەمەد رەفعەت فەرموو.

بەڕێز محمد رفعت عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێشنیار دەکەم کە ئەم بڕگەیە بەم شێوەیە بێت: (ان یکون عضواً في احدى دورات مجلس النواب العراقي ومن مواطني اقليم كوردستان العراق، او في الجمعية العراقية والمجلس الوطني العراقي المؤقت بعد سقوط النظام السابق سنة٢٠٠٣ ممثلاً عن شعب كوردستان)، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، یەعنی عامیلەکە نەمێنێت، بەڵێ سوپاس، کاك جوتیار فەرموو.

بەڕێز کریم مجید شریف(جوتیار):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە پێ دەچێت ئەو کارایان لەبەر ئەوە هێنا بێت مەبەستیان لەوەی کە ئێستا ئەندام پەرلەمانن، ئەوانەی کە خانەنیشینن، لەڕاستیدا ئەوە کافیە، کە بکرێت ئەندامی کارا بێت ئەوە لەلایەك، بەلأم ئەمە بۆ خۆی کۆمەڵێك ئەشکالی تیا ئەبێت، ئەشکال هەڵگرە، چونکە لەڕاستیدا بەشداری کردن لە رێکخراو و سەندیکاکاندا ئارەزومەندانەیە، ئەمە بە یاسا فەرزی دەکات بەسەر هەموو ئەندامێکدا، کە ببێت بە ئەندام،

بەڵام لەویٰ ئەمە ڕێکخراوێکی دیموکراتی و ڕێکخراوی کۆمەڵگای مەدەنییە، ڕێکخراوی کۆمەڵگای مەدەنی و دیموکراتیش ئارەزوومەندانەیە، دەکرێت کەسێك نەبێت لەویٰ بچێت ئیش بکات و خۆی بە ئەندام دابنێت، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك دلێر محەمەد شەریف فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بە قەناعەتم ئەم بڕگەیە لەجێی خۆی هاتووە، بەڵام کاراکە زەرورەتێك نییە، لێرە هەم رابردوو و هەم رانەبردووی تیایە، هەم شمولی ئەم ئەندامانە دەکات کە ئێستا ئیش دەکەن لە پەرلەمان، هەم ئەوانەش کە لە رابردوودا بەناو تەحدیدی کردووە، کە لە ساڵانی پێشووتر ئەندام بوونە، من پێموایە ئەمە راستەوخۆ پەیوەندی بەو هاووڵاتی کوردەوە هەیە کە نوێنەرایەتی خەڵکی کوردستان دەکات، ئینجا ئەو هاووڵاتیە کوردە مەرج نییە، ئیحتیمالە لە بەسرە دابنیشێت، بەڵام نوێنەرایەتی خەڵکی کوردستان دەکات لە پەرلەمانی عێراقی، چونکە هاووڵاتی کوردی کەواتە رابیتەی خاکەو رابردوو، ئەوەی خەڵکی ئێرەیە لە ئەسڵدا، بەڵام ئێستا حالیەن لە بەسرە دانیشتووە، بەس لەو ئینتیخابە نوێنەرایەتی خەڵکی کوردستانی کردووە، بۆ نموونە لە پەرلەمانی بەغدا، وەکو ئەندامێکی پەرلەمانی بەغدا لەوێیە، بەڵام لە لیستی پەرلەمانی کوردستانیە، کەواتە لە ئاخیریدا نوێنەرایەتی خەڵکی کوردستان دەکات، لەوانە دیفاع لە بەرژەوەندی خەڵکی کوردستان دەکات، ئینجا مەرج نییە کوردیش بێت ئەوە، ئێمە لە هاووڵاتی کوردستانی دەڵێین، کوردستانی ناڵێین کورد، لەبەر ئەوە هەموو نەتەوەکان دەگرێتەوە عەرەب و کوردو تورکمان و مەسیحیش دەگرێتەوە، لەو حاڵەتەدا کە نوێنەرایەتی خەڵکی کوردستان دەکەن بە مفهومە عامەکەی، سوپاستان دەکەم.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، دکتۆر دلێر فەرموو.

بەڕێز د.دلێر اسماعیل حقی شاوەیس:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پشتگیری لە بیرو بۆچوونەکانی کاك دلێر دەکەم، جگە لەوە من قسەم هەیە بەڕاستی لەسەر رژێمی لەناوچوو، ئەگەر ئێمە رژێم بە دەم و چاو تێگەین، بەڕاستی کۆمەڵە دەموچاوێك لەناوچووە، ئەگەر رژێمیش بە هەڵسوکەوت و بە یاساو بە رەفتار دەزانین، من پێموا بێت ئەم وشەیە لە جێی خۆی نییە، ئەو رژێمە وەکو پێویست لەناو نەچووەو بەکارهێنانی ئەو زاراوەیە لە رووی سیاسیەوە راست نییە، پێشنیاز ئەوەیە ئەمە بکرێت بە رووخانی رژێمی بەعس لە ساڵی ٢٠٠٣، یان رژێمی عێراق، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك ڕەشاد فەرموو.

بەڕێز رشاد احمد ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

قسەکانی من کران، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك خضر فەرموو.

بەڕێز خضر سلیمان خلیل:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

قسەکانم کرا دەربارەی کەلیمەی زیادەی وشەی کارا بوو، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، لەبەر ئەوەی نیصاب بۆ دەنگدان کامل نییە، ئینتیزار دەکەین تا ئەو بەڕێزانەی لە دەرەوەن بێنە ژوورەوە، ئەو کاتە لیژنەی یاسا ڕەئی خۆیان دەدەن.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بێگومان کارا مەبەستمان ئەوە بووە، ئەوانەی ئێستا ئەندامی ئەنجومەنی نوێنەرانن، ئەگەر بگۆڕێت بە وشەیەکی تر ماناکەی باشتر بێت، یان ئەگەر نەمێنێت وشەکە لەو شوێنە نەمێنێت تەواو ئەندام بێت لە نوێنەرانی عێراق، یان وەکو ئەو شێوازەی کاك محەمەد ڕەفعەت تەرحی کرد (ان یکون عضواً في احدى الدورات مجلس النواب) ئەو دەورەیەو دەورەکانی دواتریش دەگرێتەوە، مەسەلەیەك نییەو دەگونجێت.
بەنیسبەت کاك جوتیار فەرمووی، ئەوە وەکو بڵێی فەرزی ئەندامیەتییە، لەو ڕێکخراوانەش ئەندامیەتی خۆبەخشانەیە، نەخێر فەرز کردن نییە، ئەوە یەکێکە لە ئامانجەکانی ئەندامیەتی، کەسێك کە دێت پێشکەش دەکات ببێت بە ئەندام لەم یەکێتیە، تەماشای مەرجەکانی دەکەیت، بەپێی مەرجەکە دەیگرێتەوە، یان نایگرێتەوە، ئەوە بۆ ئەوە نییە، کە فەرز بکرێت هەرچی ئەندام بێت لەوێ، بەپێی قانون ئەندامە لەم یەکێتیە، نەخێر وانییە، بە دەلیلی ئەوەی ئێستا هەبێت ناسنامەی وەرنەگرتبێت ببێتە ئەندام پەرلەمان لە یەکێتی پەرلەمانتاران و مەسەلەك نییە، مافێکە بەکاری دەهێنێت تەواو، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

پێشنیارێکی کاك کەریم بەحری هاتووە، بۆ لیژنەی یاسایی بیخوێنەوە، بۆ ئەوەی پەرلەمانتاران گوێیان لێ بێت.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

(٢- یکون ممثلاً عن شعب اقلیم کوردستان ومنتخباً في احدی الدورات البرلمانیة في العراق بعد سقوط النظام السابق عام ٢٠٠٣)، ئێمە پشتگیری لەو پێشنیارە دەکەین، چونکە زۆر فراوانترە.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

یەك ئەندام کەمە، کەی هات ئینجا نیصاب تەواو دەبێت، لیژنەی یاسایی پێی وایە پێشنیارێکیان هەیە، بەس نوێیە تکایە گوێی لێ بگرن.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مەبەست لەم هەموار کردنە تەنها زیاد کردنی ئەو ئەنجومەنە کاتیە بوو، کە لە یاساکەدا نەبوو، ئێستا تەنها ئەمە ئیزافە بکرێت، هیچ کێشەیەکمان نییە، وشەی کارا هەبێت، یان نەبێت، دەتوانین لە دەقە کۆنەکەی وەکو خۆی بێتەوە، تەنها ئەو ئەنجومەنەی زیاد بکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

نەصەکە بەم شێوەیە (عضو یعمل في مجلس النواب العراقي او کان عضواً في الجمعیة الوطنیة العراقیة او المجلس الوطني العراقي المؤقت بعد سقوط النظام السابق سنة ٢٠٠٣).

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

بەکوردیش بخوێننەوە.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەندام بێت لە ئەنجومەنی نوێنەرانی عێراق، یان ئەندام بوو بێت لە کۆمەڵەی نیشتمانیی عێراق، یان لە ئەنجومەنی نیشتمانیی کاتی عێراق دوای رووخانی رژێم ساڵی ٢٠٠٣. باسی مەجلیسی حوکم نییە، باسی ئەنجومەنی نیشتمانیی عێراقە.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

تکایە وازیحە، دوای ٢٠٠٣ هەر پەرلەمانێك لەناو عێراق و کوردستان بووەو شمولی دەکات بۆ کوردستانی پێشتریش هەندێك ئەوەی هەبووە، دکتۆر ناصح نوقتەی نیزامی هەیە فەرموو.

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

کاک سەردار کە خوێندیەوە موەقەری خوێندەوە لە ئەسڵەکە موەقەری تێدا نییە.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

کاک سەردار تکایە دووبارە بخوێنەوە.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

(عضو يعمل في مجلس النواب العراقي او كان عضواً في الجمعية الوطنية العراقية او المجلس الوطني العراقي المؤقت بعد سقوط النظام السابق سنة ٢٠٠٣).

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

ئەو صیغەی تازە دەخەینە دەنگدانەوە، دیارە لیژنەی یاسایی موقتەرەحەکەی پێشوویان سەحب کرد، کە عوزوی عامیل بێتن، کێ لەگەڵ ئەوەیە بەم صیغەیەی ئەخیر خوێندرایەوە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەزۆرینەی دەنگ وەرگیرا وەکو خۆی بەو ئیزافەتەو بەو صیغەیەی کە ئاخیر جار بە کوردی و عەرەبی خوێندرایەوە، زۆر سوپاس، ئێستا ماددەکە بەهەردوو فەقەرە دەخەمە دەنگدانەوە، یەکەم ئەوەی کە رەفز کرایەوە بووە دەعم لەگەڵ ئەمەی ئێستا بەیەکەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەزۆرینەی دەنگ وەرگیرا، تکایە ماددەی سێیەم.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الثالثة:

اولاً/ تبدل عبارة الهيئة العامة بكلمة المؤتمر حيث ما وردت في هذا القانون.

ثانياً/ تبدل الهيئة الادارية الى الهيئة العليا حيث ما وردت في هذا القانون.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی سێیەم:

یەکەم/ لە هەر شوێنێکی ئەم یاسایە دەستەی گشتی هاتبێت دەکرێتە کۆنگرە.

دووەم/ لە هەر شوێنێکی ئەم یاسایە دەستەی ئیداری هاتبێت دەکرێتە دەستەی باڵا.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

ئەو بەڕێزانەی دەیانەوێت قسەی بکەن لەسەری تکایە دەستیان بەرز بکەنەوە، ئێستا سێ بەڕێز کاک کەریم بەحری و کاک جەمال قاسم و کاک دکتۆر ناصح، کەسی تر هەیە بیەوێت قسە بکات، سوپاس، کاک کەریم بەحری فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

مـن پێموایـە هەیئـەی عامـە، هـەموو ڕێکخراوێـك هەیئـەی عامـەی هەیـە، هەیئـەی عامەکـە کۆنگرەکـە دەبەسترێت، کە کۆبوونەوەی گشتی دەکات کۆنگرەی ناوە، واتا موئتەمەر جێگای هەیئەی عامە ناگرێتەوە، ناوەکەی هەیئەی عامە بمێنێتەوە، بەڵام بگوترێت موئتەمەر دەبەسترێت، موئتەمەرەکەی بۆ زیاد بکرێت باشە، بەڵام هەیئەی عامە وەلا نەنرێتەوە، لەگەڵ ئەو پێشنیارە دام، لەگەڵ پێشنیارەکەی تریشم هەیئەی ئیداری بکرێتە هەیئەی عولیای ئیداری، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك جەمال قاسم فەرموو.

بەڕێز جمال محمد قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش هەمان تێبینیم هەبوو، هەیئەی عامە کۆمەڵێکن ئیش دەکەن، موئتەمەر کۆبوونەوەیە، لەبەر ئەوە جائیز نییە بگۆڕێت بەو کەلیمەیە، وەکو خۆی بمێنێتەوە، ئەوەی دووەمیش هەیئەی ئیداری بگۆڕێت بۆ هەیئەی عولیا من هیچ مانیعێکم نییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك دکتۆر ناصح فەرموو.

بەڕێز د. ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بۆ خاڵی یەکەم من پشتگیری کاك کەریم بەحری دەکەم، دوو شتی جیاوازن هەردووکی، یەعنی موئتەمەریش پێویستە، پێموایە موئتەمەر بمێنێت و هەبێت باشە، بەڵام بۆ خاڵی دووەم، من نازانم بۆچی بۆ هەیئەی ئیداری ئێمە وا بەکەمی بزانین، ناوی تری لێ بنێین، هەیئەی ئیداری بۆ خۆی هەیئەی ئیدارییە، پێویست ناکات ئێمە بە سووکی تەماشای بکەین و بە کەم تەماشای بکەین، لەبەر ئەوە من لەگەڵ ئەوەم کە خاڵی دووەم بمێنێتەوە وەکو خۆی، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، ئێستا ڕەئی لیژنەی یاسایی تکایە.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوە زۆر مەسەلەیەکی جەوهەری نییە خۆتان دەزانن، دوو وشەیە ئەو وشانە باشتر بەکار بهێنرێت کۆنگرە لە جیاتی هەیئەی گشتی، چونکە هەیئەی گشتی کراوە چەند ساڵ جارێك دادەنیشێت، یان کۆنگرە دەکات، ئیتر بەکارهێنانی دوو وشە بۆ؟ جارێك بڵێین دەستەی گشتی، جارێك بڵێین کۆنگرە دەکات، یەکجار

دەڵێین کۆنگرە دوو ساڵ جارێك دەبەسترێت، یان چەند ساڵ جارێك دەبەسترێت، ئەوە مەسەلەیەکی ترە، ئەوەی دەستەی ئیداریش دەستەی باڵا، ئێمە پێمانوایە واریدترەو باشترەو وەقعی زیاترە بۆ ئەو یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان داواکارییەکی وابزانم زۆر زەحمەت نییە، ئەگەر جەنابتان بۆ یەکێتی پەرلەمانتاران پەسندی بکەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پشتگیری لە قسەکانی کاك کەریم بەحری و کاك جەمال قاسم دەکەم، کۆنگرە جێگای هەیئەی عامە ناگرێتەوە بە دەلیل لە ماددەی پێنج هاتووە، دەڵێت (تتكون الهيئة العامة من كافة الاعضاء الذين اوفوا بالالتزاماتهم)، یەعنی هەر ئەندامێك، هەموو ئەندامەکان کە ئیلتیزاماتیان جێ بەجێ کردووە، پێی دەگوترێت هەیئەی عامە، بەلام کۆنگرە شەرت نییە هەموو ئەو ئەندامانە ئەوەی ئیلتیزاماتیان جێ بەجێ کردووە، بۆیە جیاوازی هەیە، من پێشنیار دەکەم وەکو خۆی بمێنێت، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

ئێستا دەیخەینە دەنگدانەوە، موقتەرەحێك بوو، یەکێکیش لە ئەندامانی لیژنەی یاسایی پشتیوانی لێ کرد، کە فەقەرەی یەکەم لابچێتن، هەر هەیئەی عامە وەکو خۆی بمێنێتەوە، وەکو ئەسڵی قانونەکە، جارێك لەگەڵ ئەوەین، کێ لەگەڵ ئەوەیە ئەو هەیئەی عامە بمێنێتەوە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدایە کە نەمێنێت، وەکو لیژنەی یاسایی کە پێشنیاری کردووە بمێنێتن و ببێتە کۆنگرە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەزۆرینەی دەنگ لەگەڵ ئەوەیە لابچێتن، زۆر سوپاس، خاڵی دووەم هەیئەی ئیداری، کێ لەگەڵ ئەوەیە کە موئتەمەر ئیزافە بکرێت بۆی پێشنیارە، لیژنەی یاسایی رەئیتان بۆ ئاخیر صیاغە، فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە دەنگمان بۆ ئەو پێشنیارەدا کە وەکو خۆی بمێنێتن، واتا ئەو مەوزوعە حەسم بووە، ئەو پێشنیارەی کە کۆنگرە دەکرێت لە مەوادی تر پێشنیار بکرێت، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، ئێستا دەچینە فەقەرەی دوو، (الهيئة الادارية) بکرێتە (الهيئة العليا)، پێشنیار هەبوو کە هەیئەی ئیداری وەکو خۆی بمێنێت، چەند ئەندامێکی بەڕێزی پەرلەمان ئیشارەیان پێ کرد، ئێستا ئەو موقتەرەحە دەخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە هەیئەی ئیداری وەکو خۆی بمێنێت دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، (١٤) دەنگ لەگەڵدایە، کێ لەگەڵدایە بکرێتە هەیئەی عولیا دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس،

زۆرینه لەگەڵ ئەوەیه بکرێته هەیئەی عولیا، سوپاس، بەڕێزان، ئێستا هەردوو فەقەرەو ماددەکە بە کاملی دەخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە بەو تەعدیلاتەی کە کرا دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەزۆرینەی دەنگ وەرگیرا، زۆر سوپاس، لیژنەی یاسایی بۆ ماددەی چوارەم تکایە.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الرابعة:

تعدل مقدمة المادة السادسة وتقرأ كالاتي:

(ينعقد المؤتمر كل اربع سنوات لتحقيق مايلي)، سوپاس.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەر لەوەی بێینە سەر موناقەشەی ئەو ماددەیە، ماددەیەکی پێشنیار کراوی تازە هەیە، دەبێت ئێستا باس بکرێت، پێش ئەوەی بچینە ناو بابێکی تر، چونکە هەر لە بابی ئەندامیەتیە، ئەگەر ڕێگام پێ بدەیت دەیخوێنمەوە.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

تکایە بە کوردی ماددەی چوارەم بخوێندرێتەوە، چونکە بە عەرەبی خوێندرایەوە، ئێستا بەکوردی بخوێندرێت و موناقەشەی بکەین.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی چوارەم:

ماددەی شەشەم بەم جۆرە دەخوێندرێتەوە:

(کۆنگرە هەرچوار ساڵ جارێك بۆ وەدیهێنانی ئەمانەی خوارەوە کۆ دەبێتەوە)، ئەمە وەکو موقەدیمەی ماددەکەیە پاشان چەند برگەیەك هەیە، برگەی یەکەم لە ماددەی شەشەم هەموار دەکرێت بەم جۆرە دەخوێندرێتەوە:

یەکەم/ هەڵبژاردنی دەستەی باڵای یەکێتی بە دەنگدانی نهێنی و ڕاستەوخۆ بەزۆرینەی دەنگی ئامادە بووان کە پێك دێت لە نۆ ئەندام و دوو ئەندامی یەدەگ.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

کێ دەیەوێت لەسەر ئەو ماددەیە قسە بکات دەستی بەرز بکاتەوە، ئێستا لیژنەی یاسایی فەرموو ڕوون کردنەوە بدەن لەسەر ئەو ماددەیە.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەركی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

حەز دەكەین چەند روون كردنەوەیەك بدەین، یەك/ ئەو گۆڕانكاریانەی كە پێشنیار كراون بەسەردا بێت:
یەكەم/ لە ئەسڵی ماددەی شەش، دەڵێتن (تجتمع الهیئـة العامـة كل سـنتین لتحقیـق مـایلي)، چـی لێهـاتووە، كراوەتە (ینعقد المؤتمر) واتا هەیئەی عامە بۆتە موئتەمەر، ئێمە لە پێشتر كە دەنگمان بۆدا هەیئەی عامـە وەكو خۆی بمێنێتەوە، پێموایە لێرەش دەبێت كۆنگرە بگۆڕێت بكرێتەوە هەیئەی عامە.
خاڵی دووەم/ ئەوەی پێشنیار كراوە دوو ساڵ بوو جاران كۆنگرە، یـاخود هەیئـەی عامـە ئێـستا بۆتـە چـوار ساڵ، لە تەعدیلی دووەم ئەوەی لە پرۆژەكـە هـاتووە (انتخـاب أعـضاء الهیئـة العلیـا للاتحـاد بـالاقتراع الـسري باغلبیـة الاصوات یتكون من تسعة اعضاء) لە ئەسڵی قانونەكە حەوت بوو، لێرە بۆتە نۆ لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

كاك ڕۆمیۆ فەرموو.

بەڕێز ڕۆمیۆ حزیران نیسان:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

بە ڕەئی من راستە دەبێت بنووسرێت و تحدید بكرێت كۆنگرە دوو ساڵ، یان چوار سـاڵ، بـەڵام هـیچ كاتێـك هەموو كۆنگرەیەك، یاخود زیاتر لە چوار ساڵی بردووە، یاخود كەمتری بردووە، بۆیـە مـن پـێم باشـە بڵـێن چوار ساڵ، یاخود لەكاتی زەرورەت ببەسترێت، یان كەمتر لە چوار ساڵ.
بڕگەی دووەم/ كە دەڵێت (انتخاب أعضاء الهیئـة العلیـا للاتحـاد بـالاقتراع الـسري باغلبیـة اصـوات الحاضـرین المتكون من تسعة اعضاء)، كە تۆ دەڵێیت (اصوات الحاضرین) تـۆ ناتوانیـت تەحدیـدی بكـەیت بـە نـۆ كـەس، لەوانەیـە یـەكێك لـە نـۆ كەسـەكە ئامـادە نـەبوو بـن، یـان (اصـوات الحاضـرین)، یـاخود دەڵـێن نـۆ كەسـەكە، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

سوپاس، شێخ ئاخیر فەرموو.

بەڕێز اخر جمال انور:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

من پێموایە كۆنگرە دوو ساڵ بێت، هەروەكو خۆی كـە پێـشان دوو سـاڵ بـوو، ئێـستاش هـەر دوو سـاڵ بێـت، ئەوەی كاك ڕۆمیـۆ گـوتی لـە حاڵـەتی زەرورەت كـۆنگرە ببەسـترێت، ئینجـا سـاڵێك بێـت لـە هـەر زروفێكـی نائاسایی، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

سوپاس، كاك دلێر فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێموایە ئەو نەصە لەجێی خۆیەتی وەك خۆی بمێنێت، لێرەدا مەبەست لە کۆنگرە چوار ساڵ جارێك دەبەسترێت، نەك دەستەی گشتی، ئێمە پێشتر دەنگمان بۆ شتێکدا، من پێموایە بە غەڵەتی دەنگمان بۆدا، چونکە کۆنگرە بەرزترین هەیئەتەو دەستەی گشتیش دەکات، بەڵام بەپێکهاتە گەورەییەکەی خۆی، ئێستا ئەگەر وا نەڵێم بیکەینەوە دەستەی گشتی، کەواتە هەر ئەو ئەندامانە دەگرێتەوە کە مولتەزمن، مەرجیش نییە وابێت، کۆنگرە عادەتەن گەورەترە هەموو ئەندامان دەگرێتەوە، لەبەر ئەوە دەبێت لێرە کۆنگرە بێت، ناکرێت بیگۆڕین بە دەستەی گشتی، پێموایە غەڵەت دەکەین ئەگەر دەستکاری بکەین، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، شێخەڵلا فەرموو.

بەڕێز شێخ الله ابراهیم شێخ الله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەگەڵ ئەوەدانیم کە چوار ساڵ جارێك بێت، لەبەر ئەوەی لە یەکەم موئتەمەری بڕیاری ئەوە درا کە دوو ساڵ جارێك ئەو کۆنگرەیە ببەسترێت، هێشتان ئەو دوو ساڵە تەواو نەبووە، بەقەناعەتی من ئەو دەورەیە تەواو بێت، ئینجا پاشان ئەگەر موئتەمەر بە پەسندی زانی کە چوار ساڵ جارێك بێت، ئەو کاتە بڕیاری لەسەر بدرێت و تەعدیلەکە بکرێت، ئەگەرنا پێموایە شتێکی نایاساییە، ئێستا لە موئتەمەر بڕیاری لەسەر دراوە دوو ساڵ جارێك بێت، ئێستا ئەوە ساڵێکی بەسەر نەبردووە تەعدیلی بکەین و بڕیاری موئتەمەری هەڵوەشێنینەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، عبدالرحمن فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن اسماعیل سلیم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕەئی منیش ئەو چوار ساڵە زۆرە، خۆی دەبێت دوو ساڵ بێتن، بەڵام زۆر جار وا دەبێتن زروف موناسب نییە، ئەو وەختی بڕیارێکی تر بدەن، یان هەتا زروفەکە هەندەك باشتر دەبێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، نەسرین خان فەرموو.

بەڕێز نەسرین محمد صالح:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەنیسبەت چوار ساڵەکەوە، ئەو چوار ساڵە بکرێتە سێ ساڵ، یان دوو ساڵ، بۆ ئەوەی ئەو ئەندامانەی کە خۆیان هەڵبژاردووە بگۆڕێت، بەنیسبەت بەدەنگی نهێنی بێت باشترە، وەك لەوەی راستەوخۆ، ژمارەی ئەندامانیش بکرێت بە دوازدە، دووش یەدەگ، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، دکتۆر ناصح فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێموایە دەستکاری کردنی ئەو ماددەیە پێویست ناکات، چونکە بەنیسبەت هەیئەی عامەوە جارێ لەگەڵ کۆنگرە کاك سەردار شەرحی کرد، هەیئەی عامە لێرە ماناکەی ئەوەیە کۆنگرە، چونکە ئێمە دەنگمان لەسەریدا، کە گوتمان هەیئەی عامە مانای کۆنگرە، ~~پێویست~~ ناکات نا لێرە وشەی کۆنگرە بێت، دوو ساڵەکەش بکرێت بە چوار ساڵ، من نازانم موبەریر چیە؟ ئەگەر زروف قاهیرە، لەو فەرەزنا باسی ئەوە بکەین زروف قاهیر بێت تەبیعیە، ئەگەر زروفێکی قاهیر هات، تۆ دەتوانیت ئەگەر لە دوو ساڵەکەی نەتوانیت بکەیت ئیشکال نییە، دەتوانیت هەر وەختێك، مادام زروفەکە قاهیرە لە کاتی کۆنگرە بەستنەکە، یان بڵێین هەیئەی عامەکە کۆ دەبێتەوە، ئەو وەختی شەرحی دەکات بۆچی بۆتە سێ ساڵ؟ بۆچی بۆتە دوو ساڵ و نیو؟ بەڵام هیچ موبەریرێك نییە دوو ساڵەکە بکرێتە چوار ساڵ، بەتایبەتی ئەمە سەندیکایە، نازانم ئەسباب چیە؟ هیچ شەرحێك نەکراوە، ئەگەر هۆکارەکانمان بزانی بوایە، ئێستا ئێمە لێرە دەمانتوانی وەڵام بدەینەوە، من لەگەڵ ئەوەم دوو ساڵەکە بمێنێتەوە، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك عومەر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالرحمن علی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من نامەوێت زۆر شەرح و تەفسیلی بدەمێ، چونکە برادەران زۆر بە وازیحی باسیان کرد، ئەو دوو ساڵە وەکو خۆی بمێنێت زۆر کافیە، ئەگەر شتێکی ئیستیسنائی پاریش هات، دەتوانرێت وەربگیرێت، ئەوە گرنگ نییە، بەنیسبەت ئەندامانی دەستەکەشەوە، من پێموایە نۆ ئەندام بە دوو ئەندامی یەدەگیش زۆرە، حەوت ئەندامەکە وەکو خۆی بمێنێتەوە، زۆر کافیشە، بڕوا ناکەم یەکێتی ئەوەندە ئیش و کارێکی زۆرو سەرقاڵیشی هەبێت بە نۆ، دوازدە، سێزدە ئەندام نەبێت ناتوانێت بیبات بەڕێوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، محمد صالح فەرموو.

بەڕێز محمد صالح اسماعیل:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش هەر لەگەڵ رەئی برادەرانم کاك شێخەڵلاو کاك عومەر، کە دوو ساڵەکە وەکو خۆی بمێنێت، هەروەها بەنیسبەت بڕگەی دووەمیش/ فیعلەن یەکێتی پەرلەمانتاران ئەوەندە سەرقاڵی ئیش و کاریان نین، هەروەکو خۆی بمێنێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك جەعفەر فەرموو.

بەڕێز جعفر مصطفی معروف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پشتگیریم کردووە بە چوار ساڵ، لەبەر ئەوەی لەگەڵ تەمەنی پەرلەمان چوار ساڵە، ئەویش چوار ساڵ بێت، ئەوە یەك.

دوو/ داوا دەکەم نۆیەکەش بکرێت بە یازدە، یازدە بە چوار، لەبەر ئەوەی ئێستا ئیش و کاریان زیاترە، ئێستا ئیش و کاریان زۆرترە، ئێستا یەکێك دەچێت بۆ خانەقین، یەکێك دەچێت بۆ هەڵەبجە، یەکێك دەچێت بۆ دهۆك، یەکێك دەچێت بۆ زاخۆ هەر لە یەکێتی پەرلەمانتارانە دەچێت، یەعنی ئەگەر عەدەدەکە زیاتر بێت باشترە، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، لیژنەی یاسایی ئاخیر رەئیتان تکایە.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

جاری چوار ساڵەکە بۆ ئەوەی گونجاو بێت لەگەڵ دەورەی پەرلەمانی، کە چوار ساڵە، ئەو چوار ساڵەش بۆ ئەو دەورەی ئێستا نییە، ئێستا بۆ دوو ساڵ هەڵبژێردراون بۆ کۆنگرە، من لەگەڵ ئەوەمە، لە کۆنگرە بۆ دوو ساڵ هەڵبژێردراون، پاش ئەو دوو ساڵە کۆنگرە دەکرێت، بۆ داهاتوو دەبێتە چوار ساڵ، چوار ساڵەکەش گونجاوترە لەگەڵ دەورەی پەرلەمانی، چ لە ئەنجومەنی نوێنەران، چ ئەنجومەنی نیشتمانیی خۆمان، پاشان بەستنی کۆنگرە چوار ساڵ جارێك، ئەوە باسی حاڵەتی ئاساییە، هەندێك ئەندام ئاماژەیان بەوە کرد بارودۆخێکی نائاسایی دێتە پێش، ئەوە (للضرورة أحكام) ئەو کاتی دەگۆڕێت، زیاد دەکرێت و کەم دەکرێت، ئەگەر پێویست بێت بەشێوەیەکی نائاسایی، دەبینی سێ ساڵ جارێك پێشتر دەکرێت، یان دواتر دەخرێت، ئەمە ئاساییە، بەنیسبەت ژمارەی ئەندامانەوە، ئەو بەڕێزانەی باسی ئەوەیان کرد ژمارەیان زۆرەو ئەوەندە زیاد نەکرێت، ئاگایان لە چالاکیەکانی یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان نییە، کە ئێستاکە ئیش و کارێکی یەکجار زۆری هەیە، لیژنەی زۆر دروست کراوە، کۆمەڵێك سیمینارو دەورات هەیە لە داهاتوو شتی گەورەتر لە پێشە، بەداخەوە هەندێك جار دەبوایە سەردانی یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستانیان کردبایە، تا لە چالاکیەکانیان پرسی بوایە، بزانن ئایا بەش دەکات؟ یان بەش ناکات؟ خاڵێکی گرنگتر لێرە، من دەمەوێت ئاماژەی پێ بکەم، جیاوازی لەنێوان هەیئەی عامەو مونتەمەر، بەڕێزان، هەیئەی عامە هەموو ئەندامێکی یەکێتی پەرلەمانتاران دەگرێتەوە کە مولتەزیمە، بەڵام مەرج نییە هەمووی بێتە مونتەمەر، مەرج نییە هەمووی بێت لە مونتەمەر بەشداری بکات، سبەی رۆژێ ئێستا ئەندامەکانمان چوار سەدو ئەوەندە ئەندامە لە دەورەی داهاتوو دەڕوات بۆ هەشت سەدو نۆسەد، ئایا دەکرێت لە کۆنگرە ئەو ژمارە زۆرە هەمووی بێت

لە کۆنگرە دابنیشێت؟ ناگونجێت، بۆیە دەبێت بگوترێت (ينعقد المؤتمر)، یەعنی موئتەمەری ئەو ئیتیحادە جیاوازە، ئەوە هیچ هەیئەی عامە باس کرا هەموو ئەندامان هەیئەی عامەنە، بەس کەلیمەی موئتەمەر بە رەئی من دەبێت لێرە بمێنێتەوەو لە جێی خۆیەتی، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

زۆر سوپاس، ئێستا روون بۆوە، ماددەی سێزدە بۆ هەیئەی عامە هەیە ئیصداری تەعلیمات دەربکات، نیزام دەربکات بەوە دەتوانن خۆیان بکەن، ئێستا زۆر لە ئەندامانی پەرلەمانی بەڕێز بۆچوونیان ئەوە بوو چوار ساڵەکە بکرێتە دوو ساڵ، لە ئێستاوە دەیخەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە بکرێتە دوو ساڵ دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵ ئەوەیە چوار ساڵ بێت دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، زۆرینەی دەنگ لەگەڵ ئەوەیە بکرێتە دوو ساڵ، وشەی هەیئەی عامە، یان موئتەمەر لێرە هاتووە، لەو ماددەیە هاتووە، ئێمە پێشتر دەنگمان بۆدا بەناوی هەیئەی عامە، کێ لەگەڵ ئەوەیە بکرێتە هەیئەی عامە دەستی بەرز بکاتەوە؟ دەنگمان بۆدا، بۆیە لە هەر کوێیەك بێت، لیژنەی یاسایی رەئیتان لەو ماددەیە.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە لەگەڵ ئەوەینە کەلیمەی موئتەمەر لێرە بمێنێتەوە، ئەوەی کە پێشتر دەنگمان بۆدا تەعدیلەکە قەبول نەکرێت، ئەوە هیچ کەلیمەی هەیئەی عامە دووبارە بۆتەوە لە شوێنی خۆیەتی، دەستکاری ناکرێت، بەس لێرە دەبێت بکرێتە موئتەمەر، هەر لە نەصەکە هاتووە، لە تەعدیلەکە هاتووە، کەلیمەی موئتەمەر لێرە دەبێت هەبێت، چونکە موئتەمەر بچووکترە لە هەیئەی عامە، هەیئەی عامە هەموو ئەندامان دەگرێتەوە، بەڵام مەرج نییە هەموویان بتوانن بێن لە کۆنگرە بن، دەبینی صیغەیەك نوێنەرایەتی دەبێت هەر لە دە ئەندام، دوو ئەندامیان دێت بۆ کۆنگرە، بۆیە کەلیمەی کۆنگرە لێرە بمێنێتەوە تکایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

دکتۆر ناصح نوقتەی نیزامی فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هەیئەی عامە کە کۆ دەبێتەوە لە جیاتی موئتەمەرە، ئێمە بەدیلی موئتەمەرمان هەیئەی عامە هێن کرد، لەبەر ئەوە هەر وەختێك هەیئەی عامە کۆ بۆوە، ئەو دوو ساڵ جارە، ئەوە کۆنگرەکەیە، کە ناومان لێ نەناوە کۆنگرە، بەس هەیئەی عامە دەمێنێتەوە، تەواو، چونکە پێشووتر وا ئیتیفاقمان کرد، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

کاك کەریم نوقتەی نیزامی هەیە.

بەڕێز كريم بحرى عبدالله:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

بەڕاستی من لەگەڵ ڕەئیەكەی كاك زانا هاوڕام لەو مەسەلەدا، هەیئەی عامە قائیمە، بەڵام كە كۆبوونـەوە دەكات پێی دەڵێن موئتەمەر، بۆیە لێرەدا موئتەمەر لەجێی خۆی هاتووە، موئتەمەر بمێنێتەوە باشترە، هەیئەی عامە هەموو ئەندامان كە بەشداریان كردووەو ئابوونە دەدەن و ئیشتراكات دەدەن، ئەوانە لە هەیئەی عامە بەشدارن، بەڵام ئەوانەی بەشداری لە موئتەمەر دەكەن، لێرەدا ئینعیقادەكە كۆبوونەوەكە خۆی لە خۆیدا پێی دەگوترێت موئتەمەر، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكى):

نوقتەی نیزامی زۆر بوو، لێرە لە ماددەی سێ كە باسیان لێ كردو، لیژنەی یاسایی دەڵێت (تبدل عبارة الهیئة العامة بكلمة مؤتمر حیث ماورد في هذا القانون)، مانای ئەوەیە ئێستا هەیئەی عامە دەبێت لە هەر كوێیەك كە ناوی موئتەمەریش هات لەو قانونە، فەرموو كاك عادل.

بەڕێز عادل محمد امین:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

من ئەوەی تۆ دەڵێمەوە، ئێمە هەیئەمان هێشتەوە، گوتمان موئتەمەر بچێتە جێگای، ئەم وشەیەی كە لێرە هاتووە شوێنی هەیئەیە نابێت بیگۆڕین موئتەمەر بهێڵێتەوە، لەبەر ئەوەی دەنگمان لەسەریدا، لەم بڕگەیە وشەی هەیئە لەم جێگەی نابێت یەكسەر، چونكە دەنگمان لەسەریداوە، نابێت لەوێ بیهێڵێتەوە.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكى):

دیارە زۆر كەس هەیە دەیەوێت قسە بكات، بۆیە ئەم خاڵە دووبارە دەخەمە موناقەشەی ئەندامانی پەرلەمانەوە، ئەوانەی دەیانەوێت قسە بكەن لەسەری ناویان دەنووسین، كاك تارق جامباز فەرموو.

بەڕێز طارق محمد سعید جامباز:

بەڕێز سەرۆكى ئەنجومەن.

لێرە نابێت دەستەی گشتی بەكار بێت، لەبەرچی؟ كۆنگرەی سەندیكای پارێزەران، بڕیارێك لە پەرلەمان هەیە هەر مونەزەمەیەك پێنج سەد كەس پتر بوو لە دە كەس یەك كەس بێت، مانای وایە ئەگەر بێتو ساڵی ئایندە، ئەگەر ئەو دەورە تەواو بوو، دەورەی بەغدا، هاوپەیمانی كوردستان تەواو بوو، ژمارەكە لە پێنج سەد زیاتر دەبێت، لەجیاتی ئەوەی پێنج سەد، شەش سەد كەس زیاتر بەشداری بكات تەنیا پەنجا، شەست كەس بەگوێرەی ژمارەكەی لە دە كەس یەك كەس بەشداری دەكات، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكى):

سوپاس، ئەعزای پەرلەمانەكانمان مەحدودن، یەعنی دیارن، بە هەردوو پەرلەمانی پێشی ئێستاو ئێستا هەمانە عەددەدێكی مەحدودە لەگەڵ ئەوانی بەغدا، چرۆ خان فەرموو.

بەڕێز چرۆ علی حمە امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لێرە کە دەڵێیت (ینعقد المؤتمر کل اربع سنوات لتحقیق مایلي)، (ینعقد المؤتمر)، یەعنی لێرەدا مونتەمەرەکە کردارە دەبەسترێت، بەڵام لە کوردیەکەدا کە تەرجومەی کردووە، دەڵێت کۆنگرە هەر چوار ساڵ جارێك کۆ دەبێتەوە، بەڕەئی من تەرجومەکەی زۆر غەڵەتە، بۆیە سەری لە ئەندامان تێکداوە، ئەگەر مەبەستی ئەوە بێت کۆنگرە هەر چوار ساڵ کۆ دەبێتەوە کۆبوونەوەیەکە، فیعلەن دەبێت بکرێت بە دەستەی گشتی، ئەگەر مەبەستیشی کردارەکەیە کۆنگرە ببەسترێت، مانای وایە فعلەن دەبێت بە کۆنگرە بمێنێتەوە، جا بەڕاستی ئەوە یەکلایی بکرێتەوە، بە عەرەبیەکەی، یان کوردیەکەی، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك حاتەم فەرموو.

بەڕێز حاتم محمد جان حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

منیش هەمان ڕەئیم هەبوو کە چرۆ خان ئیشارەتی پێدا، دووبارەی ناکەمەوە، یەعنی بەستن لەگەڵ کۆبوونەوە فەرق و جیاوازییەکی هەیە.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك ئەسعەد فەرموو.

بەڕێز اسعد شاکر امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە هەموو ئەوەی گشتیەکەمان گۆڕی، هەیئەی عامەکەمان گۆڕی بۆ هەیئەی ئیداری، بەڵام لێرە لە موقەدیمەی ماددەی شەش بڵێ (ینعقد الهیئة الاداریة کل سنتان لتحقیق مایلي)، ئەوە شتێکی چەوتە، مونتەمەرەکە، کۆنگرەکە بمێنێت باشترە، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، شێخ ئاخر فەرموو.

بەڕێز اخر جمال انور:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێموایە تەبعەن واقیعی کۆنگرە، دەستەی باڵا گەورەترە، هەر دوو ساڵ کە بڕیارمان لەسەرداو دەنگمان لەسەردا، کە کۆنگرە دەبەسترێت دەستەی باڵا دروست دەکات، کەواتە نازانم شەرحی کاك زانا بوو، کامە بوو؟ باسی ئەوەی کرد کە کۆنگرە فەرقی هەیە لەگەڵ دەستەی باڵا، تەبعەن فەرقی هەیەو ناویشی دەبێت کۆنگرەی لێ بێت، وجودی هەبێت ناوی کۆنگرە لە دەستەی باڵا هەڵدەبژێرێت بەوجودی بەشێکی زۆری ئەندامان، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك ئیحسان فەرموو.

بەڕێز احسان عبدالله قاسم:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە بەندی پێنجەمدا هاتووە، لە ئەسڵی یاسایەکە دەڵێتن هەیئەی گشتی لە هەموو ئەندامان پێك دێت، کەواتە یەکێتی پەرلەمانتاران هەیە، خۆی یەکێتی پەرلەمانتاران یەعنی هەیئەی گشتی، هەیئەی گشتی هەموو ئەندامان، دەڵێن ئیلتیزاماتیان بەرامبەر یەکێتی پەرلەمانتاران هەیە، خۆی شتێکی سروشتییە، ئەو هەیئە گشتیە، ئەو یەکێتی پەرلەمانتارانە کۆنگرە ببەستن، بۆ ئەوەی هەیئەی ئیداری، یان هەیئەی باڵا بۆ خۆی هەڵبژێرێت، لەبەر ئەوە بە تەسەوری من دەبێت کۆنگرە هەبێتن، چونکە یەکێتی پەرلەمانتاران مانای ئەوەیە یەکێتی گشتی، یان هەیئەی گشتی، هەیئەی گشتی خۆی دەبێت لە کۆنفرانسێك، یان کۆنگرەیەك هەڵبژاردنی خۆیان بکەن، بە تەسەوری من ناوی کۆنگرە لێرە پێویستە، چونکە جاران هەیئە لەوانەیە کۆبوونەوەیەك بکرێت بۆ هەیئەی گشتی، بەس باش نەبێتن بۆ هەڵبژاردنی دەستەی باڵا بێتن، لەبەر ئەوە کە کۆبوونەوەی تریش هەیە، جاران هەیئەکە کۆ دەبێتەوە، بۆیە دەبێت کۆنگرە بێتن، کۆنگرە بۆ ئەوەیە دەستەی باڵا هەڵبژێرێتن، پرۆگرامی خۆی تێدا بکاتەوە، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك دلێر فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شریف:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من تەئکید لە رەئیەکەی پێشان دەکەمەوە، چونکە کۆنگرە دەبێت ببەسترێت، هەیئەی گشتی، کە دەڵێی دەستەی گشتی لەسەر دەستەی گشتی کۆنابێتەوە، دەستەی گشتی لە هەموو ئەندامانی ئەو یەکێتیە پێك دێت، مەرج نییە کۆ ببێتەوە، کە دەڵێی کۆنگرە، کۆنگرە دەبێتە بەرزترین دەسەڵات، بۆ ئەوەی قەرار بدات، لەو کۆنگرەیە هەموو شتەکان دەتوانێت بگۆڕێت، دەتوانێت بەرنامەی خۆی بگۆڕێت، دەتوانێت شروتی ئەندامیەتی بگۆڕێت، دەتوانێت ئەو شتانە هەمووی بکات، بۆیە کۆنگرە ئێمە لێرە لە ئەسڵدا دەنگمان بۆدا بە غەڵەتی، دەستەی گشتی جیاوازە لێرەدا تێکەڵ ناکرێت لەگەڵ کۆنگرە، دەبێت لێرە کۆنگرە بمێنێت، دەستەی گشتی کۆنگرە چوار ساڵ جارێك دەبەسترێت، یان دوو ساڵ جارێك، یان سێ ساڵ جارێك بڕیار دەدات، ئەو کۆنگرەیە هەرچی شتێکی هەیە مولزەم دەبێت بۆ لای خۆی، بۆ هەموو دەستە گشتیەکە دەبێت، سوپاستان دەکەم.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك کەریم فەرموو.

بەڕێز كريم بحرى عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

هەروەكو بەر لە ئێستا ئاماژەمان پێدا، دەستەی گشتی دەستەیەكە قائیمە، لە هەموو ئەندامان پێك دێت، بەڵام كە كۆبوونەوەی گشتی ئەنجام دەدات پێی دەگوترێت موئتەمەر، ئەو موئتەمەرە بۆ ماوەی چەند رۆژێك قائیم دەبێت، دوای ئەوە كۆتایی پێ دێت كۆنگرە نامێنێت، بەڵام هەیئەی گشتی هەر دەمێنێت، بۆیە كە دەڵێت ئینیعقاد دەكات، دەبێت موئتەمەر ئینعقاد بكات لەو ماوەیەدا، بۆیە موئتەمەر لە شوێنی خۆی هاتووە، هەیئەی عامە لەوێ لە شوێنی خۆی هاتووە، هەردووكی دروستە هەیئەی عامە، ئێمە دەنگمان بۆدا كە هەیئەی عامە هەبێت دروست بێت، بەڵام لێرەدا دەنگ بدەین موئتەمەر ئیزافە بكەین، بۆ ئەو مەسەلەیە شتێكی زۆر دروستە لەڕووی یاساییەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

سوپاس، دكتۆر ناصح فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەگەر یەكێتی پەرلەمانتارنی بەڕێز مەبەستیان بوو وشەی موئتەمەر، كۆنگرە لەم یاسایەدا هەبێت، دەبوایە پێشەكی داوایان بكردایە ئیزافەی وشەی كۆنگرە، یان موئتەمەر بكرایە لە تەعریفەكان، ئەوە یەك. كەواتە لێرەش بكرێت كاك كەریم بەحری پێشنیاری كرد لەكاتی هەیئەی عامەو كۆنگرەكە، بەداخەوە رەفز كرا، ئەگەرنا لەوێش دەمانتوانی عیلاجی بكەین، بەڵام لەوێ دەنگمانـدا دەبێت هەیئە عامە بێت، هەیئەی عامە فەرقی هەیە لەگەڵ رێزمدا بۆ یەكێك لە برایان كە هەیئەی عامەی بە هەیئەی باڵا وەسف كرد، ئەمە هەیئەی باڵا نییە، ئەمە هەیئەی عامەیە، یەعنی دەستەی گشتییە، دەستەی گشتیش هەموو ئەو كەسانە دەگرێتەوە كە ئیلتیزاماتیان جێ بەجێ كردووە بەرامبەر بە یەكێتی پەرلەمانتاران و ئامادەی كۆبوونەوەكەن، ئەوە بەوە دەگوترێت مەرج نییە، یەعنی هەموو ئەوانەی ئەندامانی دەستەی گشتی لەوێ بەشدار بن، ئەوەی ئیمكانیەتی هەیە، ئەوەی توانای هەیە، ئەوەی لەو وەختەدا دەتوانێت بەشداری بكات، ئەو بەشداری دەكات، كە بەشداری كرد جێگەی كۆنگرە دەگرێتەوە، لەبەر ئەوە پێویست ناكات وشەی كۆنگرە لێرە بێت، ئەوە بۆ خۆی كۆنگرەیە، لەگەڵ رێزمدا.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

سوپاس، پیر خدر فەرموو.

بەڕێز خضر سلیمان خلیل:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

دوو وشەنە لە یەك جیانە، دەستەی گشتی كە ئێمە دەنگمان بۆ داوە لەجێی خۆیدا بوو، هەیئەی گشتی بكەرە وەك كە ناوی رێزمانی بۆ هەموو ئەندامێكی یەكێتی پەرلەمانتارانە، كۆنگرە كارێكە، دەستەی گشتی ئەنجامی دەدات، بۆیە ئان بێژین (تعقد الهيئة العامة مؤتمرها كل اربع سنوات)و تەواو، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاك پیر خدر لە ماددەی شەشدا هەیە (تجتمع الهیئة العامة کل سنتین لتحقیق مایلي)، یەعنی هەیئەی عامە لێرە جێگەی موئتەمەری گرتۆتەوە، زۆر سوپاس، ئێستا موناقەشە تەواو کرا، بەسە هەمووتان لێی تێگەیشتن، ئێستا دوو حاڵەت هەیە، کاك زانا فەرمووو.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەوە ماددەی شەشەمە، خاڵەکانی ماددەی شەش بخوێنەوە، یەکەم، دووەم، سێیەم، چوارەم هەمووی ئیشی موئتەمەرە، من تەئکید دەکەمەوە جارێکی تر هەیئەی عامە ژمارەکانیان یەکجار زۆرن، مەرج نییە هەموویان بتوانن بکرێت، ئەمڕۆ ژمارەی کەمە، چوار ساڵی تر دووقات دەبێتەوە، سێ قات دەبێتەوە، ئەوە خەلەلێکی گەورەیە، لێرە دەبێت باسی موئتەمەر بکرێت، صیغەکمان پێشکەش کردووە بۆ سەرۆکایەتی پەرلەمان، ئەگەر ئەو صیغەیە بخوێندرێتەوەو دەنگی لەسەر بدرێت، ئێمە پێمان باشترە، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

فەرمووو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من ئەوەی لە قانونەکە دەخوێنمەوە، لەو یاسایە کۆنگرە تەعریف نەکراوە، واتا ئەگەر بێتن لەو یاسایەدا، ئەگەر لە موقەدیمەی ماددەی شەش برێك تەعریفی پێناسەی بدەینێ، لەوانەیە چارەسەری بکرێت و بتوانێت کۆنگرەی پێك بێنێت، ئەوە یەك.

دوو/ پێناسەکە چۆن دەکرێت؟ لێرە دوو ماددەمان هەیە، ماددەی شەشمان هەیە، ماددەی حەوتمان هەیە، لە ماددەی شەش کۆنگرەیە لەکاتی خۆی کە دوو ساڵە، کە دەنگتان بۆدا دوو ساڵ بێت، لە ماددەی حەوت لە حاڵەتی ئیستیسنائی باسی نیصابی کردووە، لە حاڵەتی ئەسڵیەکە باسی نیصابەکەی نەکردووە، من پێشنیار دەکەم لە موقەدیمەی ماددەی شەشەم باسی نیصابەکەش بکرێت، دەبێتە تەعریفێك کۆنگرە بەو صیغەیە، بەو جۆرە دەتوانین وشەی کۆنگرە بەکار بێنین، بۆیە پێشنیار دەکەم (ینعقد المؤتمر کل سنتین مرة وبحضور اغلبیة اعضاء الاتحاد او نوابە لتحقیق مایلي)، لێرە هەم دەست نیشانمان کرد، دوو/ وشەیەکی تریشمان ئیزافە کرد کە نوابە، نواب چیە لێرە؟ یەعنی ئەو نوابە چارەسەری کێشەیەکی تر دەکات، زۆر جار ئەندامانی کۆنگرە وەکو سەندیکای پارێزەران ژمارەیان یەکجار زۆرە، دەکاتە پێنج هەزار هەموو ناتوانن بەشدار بن، بۆیە هەر یەکە نوێنەری خۆی دەنێرێت، بۆ ئەوەی وەکو ئەحزاب، بۆیە ئەگەر ئەوەش داخیل بکەین هەم دەبێتە پێناسە بۆ کۆنگرە، واتا دەتوانین بەکاری بێنین چارەسەری حاڵەتێکی موستەقبەلیش دەکەین، کە لەوانەیە لە موستەقبەل پێویست نەکات جارێکی تر ئەو قانونە هەموار بکەینەوە، لەگەڵ رێزم.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

ئاخیر صیاغەتان کە ئەوە بوو هەندێك لە ئەندامانی پەرلەمانی بەڕێز پێیان وایە وەکو پێشتر دەنگیان بۆداوە، هەیئەی عامە جێگەی مونتەمەر دەگرێتەوە، فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئێمە پێشنیارێکی نوێ بوو مونتەمەر جێگەی هەیئەی عامە بگرێتەوە، ئەوە بوو پێشنیارەکە قەبول نەکرا، واتا هەیئەی عامە وەکو لە قانونە ئەسڵەکەی هەبوو وەکو خۆی مایەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

دەزانم هەیئەی عامە گشت ئەندامانی ئەو ڕێکخراوەیە کە پەرلەمانتارەکانی هەرێمی کوردستان و پەرلەمانی ئیتیحادی پێکهاتووە لە نوێنەرانی هەرێم، تەحالوفی کوردستانی و ئەو بەڕێزانەی لە لیستەکەی ترن کە لە کوردستانەوە چونەتە ئەوێ، لەبەر ئەوە عەددەکە زۆر ناکاتن، بۆیە هەیئەی عامە لە شوێنی مونتەمەر بێت، من لێرە دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵ ئەوەیە هەیئەی عامە وەکو خۆی بمێنێتەوە دەستی بەرز بکاتەوە؟ فەرموو نوقتەی نیزامی.

بەڕێز عادل محمد امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دیارە تەوزیحەکەی من زۆر روون نەبووە، ئێمە لە پێشتر دەڵێین هەیئەی عامە لە هەر کوێی ئەو یاسایەدا هەبێت لەسەرەتاوە تاکو ئەخیری دەنگ لەسەر ئەوە درا کە مونتەمەر بخەینە جێی، یان نا، ئێمە بەدەنگدانی خۆمان تەصنیفمان کرد لە هەر جێگایەك بێتن ناوی هەیئەی عامە بێت وەکو خۆی دەمێنێتەوە، کە وایە لێرە ناتوانیت، دەکرێت پێشنیارێکی تر مونتەمەر چۆنیەکەی، بەڵام ئەم وشەیە لێرە دەستکاری بکەین، یەعنی دژی دەنگدانەکەی خۆمان دەدەینەوە، ئەوە ناکرێت، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

کاك کەریم بەحری نوقتەی نیزامی هەیە، فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەنگی بۆ درا، ناکرێت لە پاشی دەنگدان رەئی بگوترێتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

نەمانویستووە دەنگی بۆ بدرێتەوە، کە نەمێنێت، کا دلێر فەرموو.

بەڕێز دلێر محمد شريف:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

دەنـگ درا، بۆچـی دەنـگ درا؟ لـە ئەسـڵی پرۆژەكـەدا بـەبێ حاڵـەت هـاتووە، دەسـتەی گـشتیش هـاتووە، كۆنگرەش، پێشنیاری یەكێتی پەرلەمانتاران ئەوەیە كەوا كۆنگرە بێتە جێی دەستەی گشتی لە هەر شوێنێك هاتبێت، دەنگمان بۆدا كە نەهاتە جێی، كەواتە دەبێت كۆنگرە لە كوێ هاتووە لە جێی خۆی بێـت، دەسـتەی گشتیش لە جێی خۆی بێت، ئەوها بوو ئێمە موناقەشەكەمان كرد، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

ئەو نوقتە نیزامانەی كە ئەو بەڕێزانە پێشكەشیان كرد لە جێگای خۆیەتی، بۆیە لە كوێ باسـی موئتەمـەر هـەبێت ئەمـەی لـە جێگـەی دادەنێـت، سـوپاس بـۆ ماددەیـەكی تـر، هـەردوو فەقەرەكـە ئێـستا دەخەینـە دەنگدانەوە، فەرموو.

بەڕێز كریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئەو ماددەیە دەبێت بخرێتـە دەنگدانـەوە، موئتەمەرەكە بمێنێتـەوە، یـان نەمێنێتـەوە، یـان هەیئـەی عامـە بمێنێتەوە موئتەمەر لە شوێنی دابنرێت، لێرە لە تەعریفەكە.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

لیژنەی یاسایی تكایە رەئیتان.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەركی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

لێرە دوو پێشنیار هاتووە، ماددەی سێ هاتووە، ماددەی چوار لە هەموارەكە دەڵێت ماددەی سێ (أولاً: تبدل عبارة الهيئة العامة بكلمة المؤتمر)، ئێمە دەنگمان بـۆدا هەیئـەی عامـە وەكـو خـۆی بمێنێتـەوە، بـەلام لـە ماددەی پاشی ئەو، پێشنیارێكی نوێ دێتەوە پێش، دەبێت سـەر لـەنوێ دەنگدانی لەسـەر بكرێتـەوە، خـودی پێشنیارەكەی برادەرمـان كـاك كـەریم بـەحری ئـەویش داوای كـرد بـوو، كـە وەكـو خـۆی بمێنێتـەوە، بـەلام كەلیمەی موئتـەمەریش ئیزافە بكرێتن، لێرەدا من پێموایە موئتەمەر جارێكی تر دەنگی لەسـەر بدەینـەوە، ئایا بكرێتە كۆنگرە؟ یان هەر هەیئە عامە بێت؟ سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.كەمال كەركووكی):

موئتەمەر لەوێ دەنگی نەهێنا كاك سـەردار، بـەس بـۆ ئـەم ماددەیـە ئـاخیر صـیاغەتان وەكـو ئێـوە لیژنـەی یاسایی چۆنە دەیخەینە دەنگدانەوە.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەركی:

بەڕێز سەرۆكی ئەنجومەن.

ئـاخیر صـیاغەی ئێمـە (ينعقد المؤتمر كل سنتين وبحضور اغلبية اعضاء الاتحاد او نوابهم لتحقيق مايلي).

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

دکتۆر ناصح فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەرزترین دەسەلآت لە یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان هەیئەی عامەیە، دەستەی گشتییە، ئێمە ناتوانین بەدیلی بۆ دروست بکەین، کە بەدیلمان بۆ دروست کرد، یەعنی کۆنگرە دەبێتە بەدیلی، تکاتان لێ دەکەم ئەوە شتێکی ناياساییە، چونکە بەدیلی بۆ دروست دەکەین.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

تکایە جەلسەکە دوا دەخەین بۆ سەعات سێی دوای نیوەڕۆ تکایە، سوپاس.

دانیشتنی دووەم

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

بەناوی خوای گەورەو میهرەبان.

بەڕێزان، دانیشتنەکەمان راگرت بۆ کاتژمێر سێ، ئێستا (٣،٢٠)یە، ئێستا بەردەوام دەبین لەسەر دانیشتنەکەی خۆمان، داوا لە لیژنەی یاسایی دەکەم کەرەم بکەن بۆ جێگای خۆیان، لیژنەی یاسایی فەرموو بۆ خوێندنەوەی ماددەکە.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

گەیشت بووینە ماددەی چوار لە پرۆژەکە، لە کۆبوونەوەی خۆمان لەسەر ئەو صیغەیە پێك هاتین:

(تعدل مقدمة المادة السادسة وتقرأ كالاتي:

تعقد الهيئة العامة اجتماعها الموسع كل سنتين مرة وبحضور اغلبية اعضاء الاتحاد او مندوبيهم لتحقيق مايلي).

ئەوەی دووەم (وتعدل فقرة اولا من المادة السادسة وتقرأ كالاتي:

انتخاب اعضاء الهيئة العليا للاتحاد والمتكون من تسعة اعضاء اصليين وعضوين احتياط بالاقتراع السري وباغلبية اصوات الحاضرين).

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

لیژنەی یاسایی بەکوردی بخوێنەوە، فەرموو.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەستەی گشتی کۆبوونەوەی فراوانی خۆی ئەنجام دەدات هەردوو ساڵ جارێك، بە ئامادە بوونی زۆرینەی ئەندامانی یەکێتی، یان نوێنەرەکانیان بۆ وەدیهێنانی ئەمانەی خوارەوە.

برگەکەی تر بەم شێوەیە دەبێت:

یەکەم/ هەڵبژاردنی ئەندامانی دەستەی باڵای یەکێتی کە پێك دێن لە نۆ ئەندام و دوو یەدەگ بەدەنگدانی نهێنی و زۆرینەی دەنگی ئامادە بووان.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، لیژنەی یاسایی ئێستا فەقەرەی یەك دووبارە بخوێنەوە، بۆ ئەوەی ئەندامانی پەرلەمان گوێیان لێ بێت، پاشان ئەگەر ویستیان قسەی لەسەر بکەن ناویان دەنووسین.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

(تعدل مقدمة المادة السادسة وتقرأ كالاتي:

تعقد الهيئة العامة اجتماعها الموسع كل سنتين مرة وبحضور اغلبية اعضاء الاتحاد او مندوبيهم لتحقيق مايلي).

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

ئەمە بەو شێوەیە، لیژنەی یاسایی صیاغەی ماددەکەی کردووە، فەقەرە یەك، کێ دەیەوێت قسەی لەسەر بکات، با ناویان بنووسین، کاك زرار نوقتەی نیزامی هەیە، فەرموو.

بەڕێز زرار طاهر امین:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڕاستی ئێمە ئەو کۆبوونەوەیەمان بۆیە کرد، کە ئەو لیژنەیە موافەقەتی لەسەر کرد یەکسەر بخرێتە دەنگدانەوە.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

بەڵێ سوپاس، بەس ئەمە پەرلەمانە، لیژنەکەش تەمسیلی گشت پەرلەمان دەکات، بۆیە ڕێزمان بۆ ڕەئی ئێوە هەیە، لێرە ئەوەی دەیەوێت قسە بکات و ڕازی بێت بەو موقتەرەحە کە زۆر موناسیبە، ئینجا دەیخەینە دەنگدانەوە، ئێستا داوا دەکەین ئەو بەڕێزانەی دەیانەوێت قسە بکەن، ناویان دەنووسین، لەسەر فەقەرەی یەك، یەك کەس هەیە ئەویش دکتۆر ناصح فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەسەر تەرجومەی کوردیەکەی بوو، ئەگەر زەحمەت نەبێت بیخوێنێتەوە، کردار لە ئەخیردا، کردارەکەی خستۆتە پێشەوە مانایەکەی زۆر بە مەزبووت نییە، لە کوردیەکە کردار لە ئەخیرە، ئەگەر زەحمەت نەبێت.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

لیژنەی یاسایی بە کوردی دووبارە بیخوێنەوە تکایە.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

دەستەی گشتی کۆبوونەوەی فراوانی خۆی ئەنجام دەدات هەردوو ساڵ جارێك، بە ئامادە بوونی زۆرینەی ئەندامانی یەکێتی، یان نوێنەرەکانیان بۆ وەدیهێنانی ئەمانەی خوارەوە.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

عەرەبیەکە لەسەری ئەوە دەکرێت، ئێستا بە عەرەبیەکەی دەدەینە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ وەگیرا، زۆر سوپاس، ئێستا لیژنەی یاسایی فەقەرەی دوو بخوێنەوە بە کوردی و بە عەرەبی.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

(وتعدل الفقرة اولا من المادة السادسة وتقرأ كالاتي:

انتخاب اعضاء الهيئة العليا للاتحاد والمتكون من تسعة اعضاء اصليين وعضوين احتياط بالاقتراع السري وباغلبية اصوات الحاضرين).

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

فەرموو بە کوردیەکەش بخوێنەوە.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

یەکەم/ هەڵبژاردنی ئەندامانی دەستەی باڵای یەکێتی کە پێك دێن لە نۆ ئەندام و دوو یەدەگ بەدەنگدانی نهێنی و زۆرینەی دەنگی ئامادە بووان.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

ئەندامانی پەرلەمانی بەڕێز، ئەگەر دەتانەوێت قسەی لەسەر بکەن دەستتان بەرز بکەنەوە، تا ناوتان بنووسن، ئەگەرنا دەیخەینە دەنگدانەوە، دیارە کەس نییە، بۆیە دەیخەینە دەنگدانەوە بەو شێوەیە بە عەرەبی و کوردی کە خوێندرایەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بە کۆی دەنگ وەرگیرا، تکایە ماددەی پێنجەم لیژنەی یاسایی بخوێنەوە.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة الخامسة:

على مجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

بەڕێز قادر سعيد خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی پێنجەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە بخەنە کار.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

ئەمە پرۆتۆکۆلیە، بەس ئەگەر دەتانەوێت قسەی لەسەر بکەن دەست بەرز بکەن، ئەگەرنا دەیخەینە دەنگدانەوە، کاك کەریم بحری فەرموو.

بەڕێز کریم بحری عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ئەم یاسایە جێ بەجێ بکرێت، نەك بخرێتە کار، بەو شێوەیەی لێ بێت، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

بەڵێ بە کوردی دووبارە بخوێنەوە تکایە.

بەڕێز قادر سعيد خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی پێنجەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێ بەجێ بکەن.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

بەو شێوەیەی خوێندرایەوە بە کوردی و عەرەبیەکەی دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ وەرگیرا، تکایە ماددەی شەش.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

المادة السادسة:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

بەڕێز قادر سعيد خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

ماددەی شەشەم:

ئەم یاسایە لە ڕۆژی بڵاوبوونەوەی لە ڕۆژنامەی ڕەسمی وەقائیعی کوردستان جێ بەجێ دەکرێت.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

بەڕێزان، ئەندامانی پەرلەمان، کێ دەیەوێت قسە بکات لەسەر ئەو ماددەیە دەستی بەرز بکات، بۆ ئەوەی ناوی بنووسین، کەس نییە، دەیخەمە دەنگدانەوە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییە دەستی بەرز بکاتەوە؟ زۆر سوپاس، بەکۆی دەنگ وەرگیرا، زۆر سوپاس، ئێستا ئەسبابی موجیبە تکایە.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

الاسباب الموجبة

بغية دعم عملية الاصلاح والاستفادة من تجربة كافة ممثلي شعب كوردستان في البرلمانات واعادة تنظيم الهيكل الاداري لاتحاد برلماني كوردستان بما ينسجم مع اهدافه ومهامه ولاغناء القانون، فقد شرع هذا القانون.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هۆیەکانی دەرچواندنی ئەم یاسایە

بە مەبەستی پشتیوانی کردن لە پرۆسەی چاکسازی و سوود وەرگرتن لە ئەزموونی هەموو نوێنەرانی گەلی کوردستان لە پەرلەمانەکان و ڕێکخستنەوەی هەیکەلی ئیداری یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان بە جۆرێك کە بگونجێت لەگەڵ گەورەیی ئامانج و ئەرکەکانی، بۆ دەوڵەمەند کردنی یاساکە، ئەم یاسایە دەرکرا.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

ئێستا ئەسباب موجیبە خوێندرایەوە بەو شێوەیەی بە عەرەبیەکەی خوێندرایەوە، دەیخەینە دەنگدانەوە، چونکە تەعدیلاتێکیان تیا کرد بوو، ئەو بەڕێزانەی دەیانەوێت قسەی تیا بکەن دەستیان بەرز بکەنەوە، بۆ ئەوەی ناویان بنووسین، چوار بەڕێز داوای کردووە، کە قسە بکەن، نازناز خان فەرموو.

بەڕێز نازناز محمد عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من یەکەم جارە بۆ تەعدیلی قانونی دەبینم ئەسبابی موجیبەی بە جیا هاتۆتە خوارێ، ئایا ئەوە پێویست دەکات؟ ئەوەی یەکەم، دوایش ناو لەو تەعدیلە نراوە یاسا، دەڵێت ئەو بۆشاییانەی یاساکە دەرکەوتن ئەم یاسایە دەرکرا، ئایا ئەمە لە ڕووی قانونیەوە بەتایبەتی لە کاك عەونی دەپرسم؟ ئایا ئەمە دروستە؟ سوپاس.

بەڕێز عونی کمال سعید بزاز:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بەڵێ نازناز خان، دروستە، ئەوەش یاسایە، یاسا بە یاسا تەعدیل دەکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاک محەمەد فەرەج فەرموو.

بەڕێز محمد فرج احمد:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

قسەکانم کرا.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

سوپاس، کاک حاتەم فەرموو.

بەڕێز حاتم محمد جان حسن:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە دێری دووەمدا هاتووە لە ئەزموونی هەموو نوێنەرانی گەلی کوردستان لە پەرلەمانەکانی کوردستان و عێراق، کوردستان - عێراقی بۆ زیاد بکرێت، لە پەرلەمانی کورستان - عێراقی بۆ زیاد بکرێت، سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

خاتوو ڤیان فەرموو.

بەڕێز ڤیان سلیمان حاجی بشار:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لەبەر ئەوەی ئێمە لەم یاسایەدا ئەندام پەرلەمانەکانی دیکەی بەشەکانی دیکەی کوردستانمان دەرکرد لەوەی کە بتوانن ببنە ئەندامی یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان - عێراق، بۆیە باشتر وایە لە ئەزموونی هەموو نوێنەرانی گەلی کوردستان – عێراقی بۆ زیاد بکەین، لەبەر ئەوەی هەر ئەم ناوچەی خۆمان بگرێتەوە، هەرێمەکەی خۆمان بگرێتەوە، لەگەڵ ڕێزمدا.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

لیژنەی یاسایی تکایە رەئیتان.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من لەگەڵ ئەو رەئیەی ڤیان خانم، مادام ئەو هەموارە جێی خۆی نەگرێتەوە کە نوێنەرانی هەموو بەشەکانی جێی بکەینەوە، بۆیە سوود وەرگرتن لە ئەزموونی هەموو نوێنەرانی گەلی کوردستان لە پەرلەمانەکان هەر زیاد دەبێت ئەو عیبارەتە بە عام ئەو رستەیە، چونکە هەموارەکە نەکرا، کە نەکرا ناکەوێتن ئەو ئەسبابی موجیبەش ئەگەر لێرە لاببەین باشە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

دکتۆر ناصح فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

بە ئەندام بوون لە یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان شتێکە، لە ئەزموونی پەرلەمانتارانی کورد لە دەرەوەی هەرێمی کوردستان شتێکی ترە، لەبەر ئەوە من بە پێویستی دەزانم تێدا بێت، بە عەکسەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

لیژنەی یاسایی موقتەرەحێکیان هەیە، بۆ چاك کردنی ئەو ئەسبابی موجیبە، فەرموو.

بەڕێز سەردار صباح بۆزۆ هەرکی:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

لە خودی پرۆژەکەی لە ماددەی چوار پێشنیارێك هات، کە نوێنەرانی گەلی کوردستان لە پەرلەمانات، ئەوانیش بۆیان هەبێت ببنە ئەندامانی پەرلەمان، بەس لێرە ئەندامانی گەلی کوردستان لە غەیری هەرێمی کوردستانی عێراق، ئێمە بەو پێشنیارە وەرمان نەگرت، بۆیە کە ئەومان وەرنەگرت، یەعنی ئەوەش دەبێت بگۆڕدرێت (والاستفادة من تجربة كافة ممثلي شعب كوردستان)، لێرە (كافة ممثلي شعب كوردستان) مەبەستی دەرەوەی هەرێمی کوردستانە، بۆیە ئێمە پێمانوایە، یاخود ئەو رستەیە زیاد دەبێت، ئێمە پێشنیار دەکەین ئەسبابی موجیبە بەو صیغەیە بێت (بغية دعم عملية الاصلاح واعادة تنظيم الهيكل الاداري لاتحاد برلماني كوردستان بما ينسجم مع اهدافه ومهامه ولاغناء القانون، فقد شرع هذا القانون).

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هۆیەکانی دەرچواندنی ئەم یاسایە

بە مەبەستی پشتیوانی کردن لە پرۆسەی چاکسازی بۆ ڕێکخستنەوەی هەیکەلی ئیداری یەکێتی پەرلەمانتارانی کوردستان بە جۆرێك کە بگونجێت لەگەڵ گەورەیی ئامانج و ئەرکەکانی، بۆ دەوڵەمەند کردنی یاساکە، ئەم یاسایە دەرکرا.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

بەڕێزان، ئەگەر قسەتان هەیە لەسەر ئەمە دەستتان بەرز بکەنەوە، بۆ ئەوەی ناوتان بنووسم، ئەگەر نییە ئەو پێشنیارەی کە ئاخیر صیاغە کرا، فەرموو.

بەڕێز د.ناصح غفور رمضان:

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

من پێموایە لە جیاتی وشەی گەورەیی بیکەین بە گرنگی باشترە.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

کاك زانا دووبارە گەورەییمان لادا، ئەگەر بیخوێنیتەوە.

بەڕێز قادر سعید خضر(زانا):

بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەن.

هۆیەکانی دەرچواندنی ئەم یاسایە

بـە مەبەسـتی پـشتیوانی کـردن لـە پرۆسـەی چاکـسازی بـۆ ڕێکخـستنەوەی هەیکـەلی ئیـداری یـەکێتی پەرلـەمانتارانی کوردسـتان بـە جۆرێـك کـە بگونجێت لەگـەڵ ئامـانج و ئەرکـەکانی، بـۆ دەوڵەمەنـد کردنـی یاساکە، ئەم یاسایە دەرکرا.

بەڕێز محمد قادر عبدالله(د.کەمال کەرکووکی):

بەڕێزان، ئەگەر قسەتان نییە، دەیخەینە دەنگدانەوە، گشت یاسایەکە بەوەی کە هەموار کرا لەگـەڵ ئەسـباب موجیبە، کێ لەگەڵدایە دەستی بەرز بکاتـەوە؟ زۆر سوپاس، کێ لەگەڵدا نییـە دەسـتی بـەرز بکاتـەوە؟ زۆر سوپاس، یەك کەس لەگەڵدا نییە، بە زۆرینەی دەنگ وەرگیرا، زۆر سوپاس، فەقەرەی دووی بەرنامەی کـاری ئەمڕۆ بۆ دەزگای فرۆکەخانەی مەدەنی هەولێرو سلێمانی، سبەی سەعات دە و نیو جەلـسەکەمان بـەردەوام دەبێت، پێش ئەوە سەرۆکی فراکسیۆن و کوتلەکان و سەرۆك لیژنەکان بەیانی سـەعات نـۆ و نیـو لـە ژووری ١٤٠ دووبارە کۆ دەبینەوە، بۆ ئەوەی تەنسیقێکی تەواو هەبێت، کە بۆچوونەکان بە ئاسانی دەرباز بێت، زۆر سوپاس بۆ ئێوەی بەڕێز سەرکەوتوو بن، ئێستا کۆتایی بە دانیشتنەکانمان دەهێنین، زۆر سوپاس.

عونی کمال بزاز	**محمد قادر عبدالله(د.کمال کەرکووکی)**
سکرتێری ئەنجومەنی نیشتمانیی	**جێگری سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی**
کوردستان – عێراق	**کوردستان – عێراق**
بەوەکالەت	